БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 86 (8306)
АПРЕЛИИН 11
ЧЕТВЕРГ
1957 он

МУНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Айхабтар шухала хэрэг

«Промышленность, барилга хүтэлбэрилхэ хэрэгые саашадаа улам һайжаруулха тухай» нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэлэй тезисүүд мүнөө үедэ манай агууехэ Эхэ ороной бүхы нютагуудаар, заха хизаарнуудаар ажалшадай суглаанууд дээгүүр, хэблэлэй хуудаһан дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ байна.

Коммунистическэ партиин, Советскэ правительствын саг үргэлжын анхарал оролдолгын ашаар арад зомпай өөрынгөө ороние хүсэтэ индустриально-колхозно гүрэн болгожо шадаһан байна. Промышленна хүгжэлтын темпын талаар манай оронтой тэнсэхэ нэгэшье орон бүхы дэлхэй дээрэ үгы юм. Советскэ Союздахи промышленна продукциин хэмжээе революциин урдахи хэмжээнтэй жэшээлбэл 1957 он хүрэтэр 30 дахин ехэ болоһон, 1940 онойхитой жэшээлбэл 4 дахин шахуу ехэ болоһон байна. Зүгөөр, Парти ба Правительствомнай бүтээн гаргадаг продукциин хүн бүхэндэ хүртэсынь талаар эгээн түрүү капиталистическэ оронуудые түүхын богонихон болзорто ахижа гараха гэһэн зорилго арадайнгаа үмэнэ табинхай юм. Энэ зорилгые шиидхэхын тула промышленность ба барилгаяа бүри хүсэтэйгөөр хүгжөөхэ ёһотой болонобди.

Нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэлэй тезисүүд дотор манай ороной промышленность ба барилгануудай саашадаа ямар замаар, ямар шэнжэтэйгээр хүгжэхэ тухайнь хэлэгдэнэ.

Совет арадай, Коммунистическэ партиин агуувхэ багша Владимир Ильич Ленин хадаа ажахын байгуулалтые эрхилхэдээ демократическа централизм гэдэгые үргэнөөр хэрэглэхэ гэжэ маниие һургадаг байгаа. Энэнь юун гэһэн удхатай юм гэбэл, манай промышленностиие ба барилгые, мүн арадай ажахын алишье һалбариие хүтэлбэрилхэдөө нютаг нютагай арга боломжые, нютаг нютагай хүнүүдэй, нютаг нютагай хүтэлбэрилэгшэдэй ба хүтэлбэрилхы органуудай арга боломжые, үүсхэлые бадаруулан, ажахые зүбөөр хүтэлбэрилгэдэ тэрэ арга боломжые, үүсхэл эдэбхииень хэрэглэхэ гэһэн удхатай юм.

Жэшээнь, иимэ байдал хараадаа абажа үзэе. Мүнөө Советскэ Союз дотор 200 мянга гаран гүрэнэй промышленна предприятинууд, 100 мянга гаран барилганууд бии юм. Эдэ предприятинууд ба барилганууд манай агууехэ, үргэн уужам Эхэ ороной алишье заха хизаарнуудаар, — хаа хаанагүй тарашанхай ха юм. Тиимэ байхадань, аяар түбын газарһаа, али нэгэн Министерство ба зургаанһаа тэдэ предприятинуудые тодорхойгоор, ажал хэрэгыень мэдэжэ, нютагайнь байдалые хараадаа абажа хүтэлбэрилхэ гээшэнь бэрхэтэй болоод байна бшуу. Харин нютаг нютагуудтахи гэхэ гү, али экономическа райондохи предприятинуудые аяар холоһоо бэшэ, тэндэһээнь, байра дээрэһээнь хүтэлбэрилдэг һаа зохистой болоно. Тиимын тула нютаг нютагай предприятинуудые дүтэһөө, һайнаар мэдэжэ, тодорхойгоор хүтэлбэрилхын тулада Арадай ажахын соведүүдые экономическа районуудта байгуулбал таарамжатай гээшэ ха гэжэ тезисүүд дотор дурадхагдана. Промышленность ба барилгые хүтэлбэрилхэ хэрэгэй мүнөөнэй дутагдалнуудай нэгэниинь юун байгааб гэбэл, ниитэ гүрэнэй гэхэ гү, али бүгэдэниитын удхашанартай ямар нэгэн хэмжээ-ябуулга бэелүүлхэ гэхэдэ, зарим ушарта элдэб Министерство, зургаан бүхэн тэрэ хэмжээ-ябуулгада хүсэд эдэбхитэйгээр хабаадажа үгэдэггүй, «манай хэрэг бэшэ» гэхэшүү, мүрөө хараад байдаг ушарнууд заримандаа үзэгдэдэг байна. Энэ хадаа манай промышленна хүгжэлтэдэ туһалхагүй байһаниинь мэдээжэ. Теэд Арадай ажахын соведүүдэй бии болгогдоходо эдэ мэтын дутагдалнууд усадхагдаха байһаниинь дамжаггүй.

КПСС-эй Центральна Комитет, ССР Союзай Правительство нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэлэй тезисүүдые зүбшэн хэлсэлгэдэ табижа, эдэ ба бусад дурадхалнуудые оруулхадаа, эдээниие арад зоноор бүри һайса хэлсүүлхэ, арад зоной һанамжые хараадаа абаха гэжэ хүсэһэн байна.

Манайшье республикын промышленна предприятинуудай ба барилгын хүтэлбэриие абажа харабал эдэ мэтэ дутагдалнууд яһала бии ха юм. Жэшээнь, барилгын организацинуудые абаад үзэе. Республика доторнай барилгын организацинууд нилээд олон болобошье, ондо ондоо мэдэлтэй, ондо ондоо бюджедтэй, ондо ондоо зөөри ба техникэтэй дээрэһээ, эндэ тэндэ тараигяар, иишэ тиишэнь зөөри зөөшэеэ, хүн зоноо, машина техникээ сасангяар ажалладаг. Тиигэжэ байхадаа барилгануудые богонихон болзор соо хэжэ дүүргэхэ, илангаяа томо барилгануудые хэхэ шадалгүй болошоно. Тиимэһээ, нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэлэй тезисүүдэй зүбшэн хэлсэгдэжэ байһан мүнөө үедэ барилгын жэжэхэн организацинуудые нэгэдүүлжэ, томо ба хүсэтэй болгохо гэһэн дурадхал республикын барилгын организацинуудай хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй зүгһөө ороно.

Парти ба Правительствомнай арад зоной һанамжые ехээр сэгнэнэ, олон түмэнэй үүсхэл эдэбхидэ түшэглэнэ. Тиимэһээ, нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэлэй тезисүүдые зүбшэн хэлсэлгые үрэтэй һайнаар эмхидхэхэ хэрэгтэ партийна организацинууд тусгаар анхаралаа хандуулха ёһотой.

Ажалшадай суглаа, зүблөөнүүд дээрэ зүбшэн хэлсэлгэ эмхидхэхэ үедэ, тэдэнэй оруулһан үнэтэ ажаглалтанууд ба дурадхалнуудые бүридхэлдөө бултыень абажа, согсолон ниитэлжэ байха хэрэгтэй. Арад зоной дунда зүбшэн хэлсэлгын дүүрэһэнэй һүүлээр, ажаглалта ба дурадхалнуудые согсолон ниитэлхын тула нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэлэй тезисүүдые зүбшэн хэлсэлгэдэ зорюулагдаһан городской ба районно партийна эдэбхитэдэй суглаануудые үнгэргэбэл зохистой байгаа.

Нүхэр Н. С. Хрущевой тезисүүдые зүбшэн хэлсэлгэ шадамар бэрхээр эмхидхэжэ, партийна организацинууд болбол арад ниитын ажалай ба политическэ эдэбхи үүсхэлые бадаруулжа, промышленностиин ба барилгын 1957 оной түсэбые болзорһоонь урид дүүргэжэ, Агуувхэ Октябрьска социалистическэ революциин 40-дэхи ойе угтахын түлөө социалистическэ мүрысөө дэлгэрүүлхэ ёһотой.

ТАДЖИК ЛИТЕРАТУРА, ИСКУССТВЫН ДЕКАДА МОСКВАДА НЭЭГДЭБЭ

Таджик литература, искусствын декада баяр ёһололой оршон байдалда Москвада апрелиин 9-дэ нээгдэбэ.

СССР-эй Ехэ театрын филиалай сценэ дээрэ С. Айниин нэрэмжэтэ Таджигай оперо ба баледэй театрын артистнууд «Дильбар» гэжэ балет харуулаа. Спектаклиин эхилхын урда тээ ниислэлэй Ехэ театрын директор М. Чулаки искусствын хүдэлмэрилэгшэдэй зүгһөө таджик артистнуудые амаршалаа. Таджик ССР-эй арадай артист Г. Валаматзаде харюугай үгэ хэлээ.

Нүхэд Н. А. Булганин, К. Е. Ворошилов, Л. М. Каганович, Г. М. Маленков, А. И. Микоян, В. М. Молотов, М. Г. Первухин, М. З. Сабуров, М. А. Суслов, Л. И. Брежнев, Д. Т. Шепилов, Е. А. Фурцева, Н. М. Шверник, А. Б. Аристов, П. Н. Поспелов, Таджикистанай КП-гэй ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь Т. Ульджабаев спектакльда байгаа.

А. Лахутиин нэрэмжэтэ Таджик драмын академическэ театр М. Рабиевай, С. Саидмурадовай «Саодат» гэжэ спектакль мүн энэ үдэшэ харуулаа. В. Маяковскиин нэрэмжэтэ ород драмын театр М. Рабиевай «һайн алдар соло» гэжэ зүжэг харуулаа.

(ТАСС).

Красноярск. Телевизорнүүдые бүтээдэг Красноярскын завод «Авангард-55» гэжэ телевизор гаргадаг болоо. Заводой коллектив телевизор бүхэнэй өөрынь үные 150 түхэригөөр доошолуулаа.

Заводой коллектив мүнөө «Заря» гэжэ шэнэ маркын телевизор бүтээн гаргадаг болохоёо бэлэдхэжэ байна. Энэ телевизор Агууехэ Октябриин 40 жэлэй ойн урда тээ бэлэн болохо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Красноярскын телевизорнүүдые бүтээдэг заводой хүдэлмэришэд «Авангард-55» гэжэ телевизорнүүдые тааруулан зохёожо байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Монголой Арадай Республикада К. Е. Ворошиловай ошохо тухай

МНР-эй Арадай Агууехэ Хуралай Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр Ж. Самбу СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр К. Е. Ворошиловто бэшэг эльгээжэ, Монгол айлшаар ерэхыень нүхэр К. Е. Ворошиловые уряа. К. Е. Ворошилов энэ уряалыень хүндэтэй дээрэ хүлеэжэ абаа. Нүхэр Ж. Самбу нүхэр К. Е. Ворошилов хоёрой абалсаһан бэшэгүүд доро толилогдобо.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр Ворошилов Климент Ефремовичтэ

Хүндэтэ һанагдаха Климент Ефремович!

Сүлөөтэй сагтаа манай орондо айлшаар ерэхыетнай, нүхэр Түрүүлэгшэ, Таниие, Монголой Арадай Республикын Арадай Агууехэ Хуралай Президиумэй болон бүхы арад түмэнэйнгөө зүгһөө уринаб.

Танай манайда айлшаар ерэхэ ябадал МНР-эй, мүн СССР-эй арадуудай ахадүүгэй ёһоной, бата бэхи хани барисаанай түүхэдэ агууехэ удхашанартай байха гэжэ Монголой Арадай Республикын Арадай Агууехэ Хуралай Президиум үнэн сэдьхэлһээ найдана.

Манай арадуудай ахадүүгэй хани барисаае саашадаа бэхижүүлхэ хэрэгэй ехэ шухала байһан туладань, Танай ерэхые Монголой арад айхабтар ехэ баяртайгаар хүлеэжэ байна.

Нүхэр Түрүүлэгшэ, Таниие гүнзэгы ехээр хүндэлдэг байһыем хүлеэжэ абыт.

Монголой Арадай Республикын Арадай Агууехэ Хуралай Президиумэй Түрүүлэгшэ Ж. САМБУ.

1957 оной мартын 9.

Монголой Арадай Республикын Арадай Агууехэ Хуралай Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр Ж. Самбуда

УЛАН-БАТОР

Монголой Арадай Республика айлшаар ошохыемни үнэн зүрхэнһөө уриһандатнай, хүндэтэ нүхэр Самбу, Танда үнэн сэдьхэлһээ баясхалан хүргэнэб. Сэдьхэлээ ехээр ханан, ехэ баяртайгаар Танай уряалые хүлеэн абаад, Монголой Арадай Республикада 1957 оной май һарада ошохо ехэ баяртайб.

Ахадүүгэй ёһоор амаршалан үлэгшэ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. ВОРОШИЛОВ.

Москва, Кремль, 1957 оной мартын 21.

(ТАСС).

Арад зоной һанамжанууд

Нэгэ газарһаа мэдэлтэй болобол зохид

«Промышленность, барилга хүтэлбэрилхэ хэрэгые саашадаа һайжаруулха тухай» асуудалаар Никита Сергеевич Хрущевой элидхэлэй тезисүүдые бүхы совет арад—хүдэлмэришэд, таряашад, интеллигенци зүбшэн хэлсэжэ байна. Манай республикын заводууд, фабрикануудай хүдэлмэришэд, инженернүүд, техничүүд тус тезисүүдые һайшаан дэмжэнэ. Һаяхан Улан-Удын мотор заһабарилдаг заводой хүдэлмэришэд, техничүүд түсэблэлгын, хангалгын эмхи зургаануудай хоорондоо барисаагүйгөөр хүдэлдэг ябадал усадхаха тушаа заводойнгоо байдалһаа жэшээ абажа хэлэбэ. Заводой директор нүхэр **Шестопалов** гэгшэ Н. С. Хрущевой элидхэлэй тезисүүд тушаа дэлгэрэнгыгээр хөөрөө.

«Манай завод эхэнхидээ МТС-үүдэй элдэб станогуудые, автомобильнуудай моторнуудые заһадаг гээшэ. Заводнай багаханшье һаа, гүрэнэйнгөө үмэнэ яһала ехэ юумэ хэдэг. Теэд, ажалдамнай һаад тойбо татадаг ушарнууд олон»,—гэжэ директор хэлэбэ. Нээрээшье, һүүлэй хоёр жэлэй туршада мотор заһабарилгын завод жэгдэ бэшээр: заримдаа һайнаар, заримдаа муугаар хүдэлдэг болошонхой. Энээнэй гол шалтагаан юуб гэхэдэ, нэгэдэхеэр, түсэблэгдэһэн хүдэлмэриин ёһоор заһабарилха юумэн, захил заводто асарагдадаггүй. Юундэб гэхэдэ, энэ заводой хүдэлмэриие РСФСР-эй, СССР-эй заһабарилгын предприятинуудай Главкнууд түсэблэдэг, тиихэдэнь БМАССР-эй Хүдөө ажахын министерство тус заводые захилаар хангаха ёһотой юм. Жэшээлхэдэ, энэ завод 1956 ондо 60 мотор заһабарилха гэжэ Москвада байдаг Главк түсэблэһэн байгаа. Теэд, дурсагдагша завод үнгэрэгшэ жэлдэ арай гэжэ 42 мотор заһаһан байна. Энээнһээ харахада, тэрэ Главк республикын Хүдөө ажахын министерство хоёр хоорондоо барисаагүй байна. Иимэ олон эзэдтэй болоһон дээрэһээ, хэнэйшье захиралтые бэелүүлхээ заводойхидой хүтэлбэрилэгшэдэй ойлгожо ябадаг ушарнууд үзэгдэдэг.

Гадна, заводто заһагдаха ёһотой станогууд МТС-үүдтээ хэбтэһээр. Теэд, тэдэниие түргэнөөр асаруулхын орондо республикын Хүдөө ажахын министерство Главк хоёр «ши асарха ёһотойш» гэлдэн, бэе бэедээ хаялсаһаар сагаа барана. Иигэжэ хэдэн олон түхеэрэлгэ, хүдэлмэришэд миин байха баатай болодог.

Нэгэ нютагай промышленна предприятинууд хоорондоо хамжажа хүдэлхэ ёһотой. Гэбэшье, ондо ондоо зургаануудта хамаатай хоёр предприяти үнэндөө хүсэд хамжажа шададаггүй байха юм. Жэшээлхэдэ, Улан-Удэ городтохи Кировэй нэрэмжэтэ артель, «Металлоширпотреб» завод шэрэм шудхалгын цехтэй тула шудхагдамал түмэрөөр дутадаггүй. Харин мотор заһабарилгын завод тиимэ цехгүй дээрэһээ шудхалгаар дутажа һаатадаг. «Кировэй нэрэмжэтэ артельһээ, «Металлоширпотреб» заводһоо шудхалаа эрижэ, гуйжа байдагбди», — гэжэ заводойхид мэдүүлнэ. Түсэблэлгын, хангалгын муугаар эмхидхэгдэһэн дээрэһээ заводынь жэлэй түрүүшын хахадта миин шахуу байгаад, жэлэй тэнгэһээ хойшо һүни үдэргүй хүдэлдэг болошонхой.

Хэтэрхэдээ, РСФСР-эй «Главремонтын» үгэһэн даалгабариие СССР-эй Главк хэды хоноһон хойно хубилгажархидаг юм. Мүн хангадаг организацинууд, жэшээлхэдэ, «Автотракторосбыт» тракторнуудай мотор заһабарилхада шухала һэльбэхэ частьнуудые дутуугаар эльгээдэг. Ямар нэгэн бирагүйхэн частиин дутахада, хэдэн мотор хүсэд заһагдаагүй нэрэтэй хэбтэдэг байна.

— Республикымнай Хүдөө ажахын министерство заводой түсэбые хараадаа абадаггүй, «энэ тэрэ юумэ түргэн заһажа асагты» гээд маниие яаруулдаг юм. Саашадаа нэгэ зургаанда мэдэлтэй болоожо, захилаар саг соогоо хангагдадаг болохо бэзэбди,—гээд нүхэр Шестопалов үгээ дүүргэбэ.

—Манай заводой хүдэлмэришэд Никита Сергеевич Хрущевой элидхэлэй тезисүүд дотор хараалагдаһан зүйлнүүдые бүримүһэн һайшаажа, эгээл саг соогоо табигдаһан, дары шиидхэгдэхэ ёһотой асуудал гэжэ тоолоно, — гээд заводой завкомой түрүүлэгшэ нүхэр **Новиков** хэлэбэ. Промышленность, барилга хүтэлбэрилхэ хэрэгые саашадаа һайжаруулха гээшэ гүрэн түрын удхашанартай, шухала болоһониинь элитэ. Манай заводой жэшээ дээрэһээ абажа харабал, мүн лэ эли байна. Жэшээлхэдэ, һаяшаг манай моторно цех «ГАЗ-51» автомобильнуудай моторнуудые заһабарилжа дүүргээд, 5 үдэр миин шахуу байгаа. Юундэб гэхэдэ, мотор шалгахада хэрэгтэй бензин дуташоо. Моторнуудые заһабарилха түсэб табибашье, тэрэнээ хүсэд бэелүүлхэ шухала байгаа. 100 станок энэ жэлдэ заһабарилха түсэб БМАССР-эй Хүдөө ажахын министерство манда үгөө һэн. Теэд, тэдэ станогуудай нэгэнииншье заводтомнай асарагдаагүй байһаар.

Механическа цехын мастер нүхэр **Тимофеев** заводые элдэб зэр зэмсэгүүдээр хангаха тухайда хэлэбэ. «Отолхо тоног манай заводто оройдоо эльгээдэггүй юм гү, ходол дуталданабди. Энээнһээ боложо элдэб хуушан зэмсэгүүдые хэдэн дахин хубилгажа хэрэглэдэгбди. 2—3 зургаануудта мэдэлтэй байһанһаа иимэ юумэ болодог гээшэ. Нэгэ зургааниинь нүгөөдэлөө, хоёрдохинь гурбадахидаа найдаад байһанһаа шалтагаалжа, завод муугаар хүдэлдэг»,—гэбэ.

Түсэблэлгын, хангалгын ямар байһанһаа заводой ажал хүдэлмэри бүхыдөө дулдыдадаг гэжэ механическа цехын механик **Комендровский** хэлэбэ. Республикын Хүдөө ажахын министерство манда заримдаа 500-гаад зүйлэй захил үгэдэг: тэндэнь элдэб маслёнкоһоо эхилээд, колоснигууд хүрэтэр жэжэ юумэнүүд байдаг. Эдэниие бүтээхэдэмнай продукциин үнэ сэн, гаргаша ехэ болошоно.

Заводтоо шэнэ түхеэрэлгэ, станогуудые табяад байбал, бүтээсэень 2 дахин ехэ болгожо шадаха һэмди.

Н. С. Хрущевой элидхэлэй тезисүүдые анхаралтайгаар уншаад байхадаа, иигэжэ бодоноб: Алас Дурнын, Зүүн Сибириин заһабарилгын предприятинуудые хүтэлбэрилдэг нэгэ зургааниие эмхидхээд, наашань маанадта дүтэ болгохо шухала.

Заводой главна бухгалтер **Дёмин,** моторно цехын ахалагша мастер **Фищенко** гэгшэд үгэ хэлээ. Совнархозуудые бии болгоходоо заһабарилгын заводуудые хүтэлбэрилхэ управлени эмхидхэхэ гэһэн дурадхал оруулба. Тэрэ управлени заһабарилгын заводуудай ажалые түсэблэхэһөө гадна, тэдэниие захилаар хангаха ёһотой. Тиимэ заводуудые мүнөө абаад харахада, зариманиинь захилаар элбэг, зариманиинь миин байдаг. Жэшээлхэдэ, Ильхэдэхи заһабарилгын завод леспромхозуудһаа захил абажа, забдагүй хүдэлдэг байхадань, Улан-Удын МРЗ республикын МТС-үүдһээ захил хүлеэжэ миин байха баатай болодог.

Суглаанда хабаадагшад промышленность болон барилга хүтэлбэрилхэ хэрэгые һайжаруулха тухай Н. С. Хрущевой элидхэлэй тезисүүдые һайшааһан тогтоол гаргаа.

Үйлэдбэримнай улам үргэдэхэ

Ажалай үдэрэй дүүрэмсээр «Металлоширпотреб» заводой хүдэлмэришэд болон албахаагшад, механическа цехтээ сугларжа, «Промышленность, барилга хүтэлбэрилгые саашадаа һайжаруулха тухай» нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэлэй тезисүүдые зүбшэн хэлсэлгэдэ зорюулагдаһан суглаа хэбэ.

Суглаан дээрэ заводой директор П. С. Сытов элидхэл хэхэ зуураа, арадай ажахые саашадань улам түргэнөөр хүгжөөлгэдэ зорюулагдан парти, правительствын хараалһан шэнэ хэмжээнүүдэй угаа ехэ удхашанартай байһыень тэмдэглэбэ.

— Үйлэдбэриие шэнэ аргаар хүтэлбэрилдэг болоходо бии байһан дутагдалнууд усадхагдаха, мүн түсэблэлгэ, предприятинуудые материалнуудаар хангалга һайжарха байна.

Мүнөөнэй аргаар үйлэдбэри түсэблэлгэдэ горьтойхон дутагдалнууд бии гээшэ. Тэдэ дутагдалнуудые манай заводой коллектив өөрынгөө предприятиин ажал-ябуулга дээрэһээ элеэр харана. Энээн тушаа хэдэн жэшээнүүдые дурдахада болоно. Энэ жэлдэ 150 тонно хадааһа хэхэ гэжэ РСФСР-эй Госплан манай заводто даалгаһан юм. Харин тиихэдэ БМАССР-эй Госплан манай предприятиин арга боломжые хараадаа абангүй, 1957 ондо 250 тонно хадааһа гаргаха гэжэ түсэблэһэн байна. Теэд түсэб соонь заводые материалаар хангаха тушаа юушье хэлэгдэнэгүй.

Манай завод оронуудые хэдэг. Энэ жэлдэ 25 мянган оро хэхэ гэһэн түсэбтэйбди. Теэд тэдэниие хэхэ түмэр байхагүй, түсэблэгдөөшьегүй. Продукци гаргалгые иигэжэ буруугаар түсэблэхэдэ үйлэдбэриие үргэдхэлгэдэ горьтой һаад ушаруулна, жэгдэ бэшээр хүдэлмэрилхэ ябадал гарана.

Бидэнэр һүүлэй үедэ амһартануудые хэдэг болонхойбди. Теэд энэ продукциемнай абаха хүн хомор. Гэбэшье, республикын госплан энэ жэлдэ иимэ амһартануудые хэхэ бүри ехэ түсэб үгөө. Эрилтэ багатай юумэдэ мүнгэ зөөри дэмы гаргашалһанай ямар хэрэг байгаа гээшэб?

Предприятинуудые материалаар хангалгада дутуунууд мүнөө олон. Жэшээнь, манай завод бочко хэхэ нимгэн булад Запорожьеһоо, Магнитогорскһоо асардаг. Запорожьеһоо ерэһэн буладаар бочкын торхо, Магнитогорскһоо ерэһэн түмэрөөр бочкын оёор хэжэ гагнадагбди. Теэд олонхи ушарта бочкын оёор хэхэ түмэр удааржа абтадаг. Тиимэһээ торхонь хэгдээд, оёоргүй бочконууд хэдэн хоногоор, һараар хэбтэжэ байдаг. Энээнһээ боложо продукци гаргалга удаарулагдана. Иимэ хадань бочко хэхэ нимгэн булад «Амурсталь» заводһоо абадаг болохомнай гэһэн гуйлта хэхэдэ энэ асуудал шиидхэгдэдэггүй байна. Хэрбээ «Амурсталь» заводһоо нимгэн булад абадаг болоо һаа, гарза бага болохо продукциин үнэ химдарха байгаа.

Ямар ушарһаа боложо, завод жэгдэ бэшээр хүдэлмэрилдэг бэ гэжэ халаанай мастер нүхэр Семенова хэлэбэ. Промышленностиие шэнэ аргаар хүтэлбэрилхэ тушаа парти, правительствын хараалһан хэмжээнүүдэй бэелүүлэгдэхэдэ предприяти бүхэн материалаар һайса хангагдажа, жэгдээр, бүтээсэ ехэтэйгээр ажалладаг болохо гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Шудхалгын цехын начальник нүхэр Веленкевич иигэжэ хэлээ:

— Манай завод яһала һайнууд утюгуудые хэдэг гээшэ. Теэд, Улан-Удын магазинууд манай хэһэн утюгуудые худалдадаггүй, харин Азов городһоо асарһан утюгуудые наймаалдаг. Тиихэдэ манай утюгууд ороной Баруун районуудта абаашагдана. Иигэжэ үйлэдбэриие буруугаар түсэблэхэдэ, гүрэндэ ямар ехэ дэмы гаргаша болоно гээшэб. Эдэ болон бусад дутагдалнуудые усадхаха хэрэгтэ мүнөө хараалагдаһан хэмжээнүүд шиидхэхы үүргэ дүүргэхэ гэжэ һанагдана.

— Манай парти үндэһэн шухала асуудалые арад зонтоёо хамта зүбшэдэг гээшэ, — гэжэ электрогагнууршан нүхэр Кульков хэлэбэ. — Тиимэһээ бидэнэр энэ хэрэгтэ угаа ехэ харюусалгатайгаар ханданабди. Ажахые түсэблэлгэдэ горьтойхон дутагдалнууд бии байгаа. Парти, правительствын хараалһан шэнэ хэмжээнүүд гол түлэб тэдэ дутагдалнуудые усадхалгада шэглүүлэгдэнхэй.

Суглаанай баталан абаһан шиидхэбэри дотор нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэлэй тезисүүд бүримүһэн һайшаан дэмжэгдэнэ.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ

«Байрын ба культурно-ажаһуудалай барилгануудай ямараар баригдажа, энэ хүдэлмэри һайжаруулхын тула ямар хэмжээн абтажа байһан тухай» 1956 оной ноябриин 27-до Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй гаргаһан тогтоолой хэр зэргээр бэелүүлэгдэжэ байһан тушаа Сэлэнгын аймсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр В. И. Титовэй элидхэлые һаяхан БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ дуулаба. Республикын Верховно Соведэй 1956 оной ноябриин 27-ной тогтоолые аймагай, городой, поселково болон сомоной Соведүүдэй гүйсэдкомууд, Сэлэнгын аймагай предприяти, организаци, эмхи зургаанууд хангалтагүйгөөр дүүргэжэ байна гэжэ Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиум тэмдэглээ.

1956 ондо аймагай колхозууд 1 клуб, 6 культбаза, 9 бани, колхознигуудай байха 162 гэр баряа. Энэ жэлэй эхинһээ хойшо байрын, культурно-ажаһуудалай нэгэшье барилга ашаглалгада оруулагдаагүй. Нютагай барилгын материалнуудые бэлэдхэхэ хэрэгтэ анхарал багаар табигдана. Түсэбөөр хараалагдаһан 22 мянган кубометр барилгын модоной 17 мянган кубометрынь бэлэдхэгдээд, 9800 кубометрынь шэрэгдээд байна. Хамтадаа 7800 кубометр шулуун бэлэдхэгдэхэ аад, оройдоо 3 мянган кубометрынь бэлэдхэгдээ.

Аймагай олохон колхозууд клубууд, культбазанууд, улаан булангуудые, бани, хүүгэдэй садуудые, ясли, һургуулинууд болон интернадуудые бариха аргатай аад, баринагүй. Город, тосхон газарнуудые болбосон түхэлтэй болголгодо городой, поселково болон сомоной ажалшадай депутадуудай Соведүүд олониитые хүсэдөөр хабаадуулнагүй.

Аймагай, городой, поселково ба сомоной ажалшадай депутадуудай Соведүүд 1956 оной ноябриин 27-до республикын Верховно Соведэй гаргаһан тогтоолые бэелүүлхэ асуудалда хайша хэрэгээр хандана, ажалшадай байра байдалые, культурна һуудалые улам һайжаруулха хэрэгтэ ёһотой анхарал табинагүй.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиум ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдые иигэжэ уялгалаа: һуурин газар бүхэндэ баригдаха байрын, культурно-ажаһуудалай барилгануудай түсэб хоёр неделиин туршада табиха, тиихэтэйгээ хамта байрын гэрнүүдэй барилгые түргэдхэхэ хэрэгтэ тусгаар анхарал хандуулжа, хэмжээнүүдые абаха; барилгада хэрэглэгдэхэ нютагай материалнуудые тон ойрын саг соо бэлэдхэжэ дүүргэхэ; һуурин газарнуудые болбосон болгохо ба клуб, һургуули, харгы гэхэ мэтые бариха, заһабарилха хэрэгтэ промышленна предприятинуудые, харгы замай, барилгын организацинуудые, колхоз, МТС, совхозые, бүхы ажалшадые, илангаяа залуушуулые хабаадуулха, түсэбгүйгөөр барилга хэхэгүй; ажахын ба культурно-байгуулалгын асуудалнуудые шиидхэлгын талаар городой, поселково болон сомоной Соведүүдэй дүүргэдэг үүргэ ба харюусалгые улам дээшэлүүлхэ. Тиигэжэ Агуухэ Октябрьска социалистическэ революциин 40 жэлэй ойе эрхим һайнаар угтахын түлөө социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ.

* * *

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиум «Шэнэ, боро газар элдүүрилһэнэй түлөө» гэжэ медаляар шагнаха тухайда хаража үзөөд, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй үмэнэһөө «Шэнэ, боро газар элдүүрилһэнэй түлөө» медаляар Иволгын аймагһаа—90, Кабанскын—113, Кударын—244, Кяхтын—70, Мухаршэбэрэй—77, Ториин—8 колхознигууд, МТС-үүдэй, партийна, советскэ хүдэлмэрилэгшэдые шагнаха гэжэ шиидхэбэ.

Партийна организациин секретарьнуудай семинар

КПСС-эй Байкало-Кударын айком партийна эхин организациин секретарьнуудай семинар һаяхан үнгэргөө. Семинарта хабаадагшадта «Уласхоорондын байдал тухай» лекци уншагдаа.

Удаань Хрущевой нэрэмжэтэ колхозой партийна эхин организациин секретарь нүхэр Баженов, Дубининска загаһанай заводой парторганизациин секретарь нүхэр Хушеев, аймсоведэй гүйсэдкомой парторганизациин секретарь нүхэр Маслов партийна суглаануудые хайшан гэжэ бэлэдхэдэг, ямараар үнгэргэдэг тухайдаа хөөрэжэ үгөө.

Тус асуудалые зүбшөн хэлсэхэ үедэ 5 парторганизациин секретарьнууд үгэ хэлээ. Партийна хэрэгые хайшан гэжэ хүтэлбэрилхэ тухай нүхэр Могзолова, партийна тэгээрэлэй жэлые хайшан гээд дүүргэхэ тухай пропаганда ба агитациин таһагые даагша Вторушин гэгшэд үгэ хэлэбэ.

Агуухэ Октябрьска социалистическэ революциин 40 жэлэй ойе ямар бэлэдхэлтэйгээр угтаха, колхоз, МТС, предприятинуудта мүрысөө эмхидхэхэ тухай КПСС-эй айкомой секретарь нүхэр Раднаев элидхэл хээ. Ажахын түсэбүүдэй ямараар дүүргэгдэжэ байһан тухай, ойрын сагта парторганизацинуудай бэелүүлхэ зорилгонууд тухайда КПСС-эй айкомой секретарь нүхэр Кочетов хэлээ.

Лекторнуудэй суглаан болобо

КПСС-эй Зэдын айком политическэ ба научна эрдэм дэлгэрүүлхэ обществын аймагай отделениин суглаа үнгэргөө. Тэрэ суглаан дээрэ политическэ болон научна эрдэм дэлгэрүүлхэ обществын аймагай таһагые хүтэлбэрилэгшын хүдэлмэри тухай тоосоо дуулажа, шэнэ правлениие һунгаа. Гадна, партиин айкомой секретарь нүхэр Ц. Б. Улымжиев «Арад зоной дунда идеологическа хүдэлмэриие шангадхаха тухай» элидхэл хээ.

Удаань суглаанда хабаадагшад «Уласхоорондын байдал тухай», — «Байгаалиин һүртэ үзэгдэлнүүд тухай» лекцинүүдые шагнаа.

НҮХЭД ҺААЛИШАД! АБАҺАН УЯЛГАЯА ДҮҮРГЭХЫН ТҮЛӨӨ УЛАМ ЭРШЭТЭЙГЭЭР ТЭМСЭЕ

☆ ☆

Нэрээлтэнэрэй мүрысөөн

Һая Кударын аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхозой һаалиин үнеэдэй фермэдэ һонирхолтой хөөрэлдөөн болоо. Аймаг дотороо гээгдэжэ ябаһан энэ фермын һаалишадта туһалхаяа «Путь Октября» колхозой эрхим һаалишан Мария Афанасьева дүршэлтэй үхэршэн Савиновскитой хамта айлшаар ерэһэн байгаа. Мүнөө жэлдэ үнеэн бүриһөө 2000 литр һү һааха уялгатай, энэ һаалишан 5 һара 20 хоног соо 1100 гаран литр һаагаад байна. Тиимэһээ уялгаяа холо үлүүлэн дүүргэхэнь лабтай.

Фермын һаалишадта Мария өөрынгөө хүдэлмэри тухай тодо һонороор — хайшан гээд, ямар нормотойгоор үнеэдээ эдеэлүүлдэг, үбһэ тэжээл яажа буйлуулдаг, амтаруулдаг тухайгаа, малые яажа харууһалха, зүбөөр һааха тухай һонирхолтойгоор, хэдэн олон жэшээнүүдые харуулжа байгаад хөөрэжэ үгөө. Фермын һаалишад нүхэр Афанасьеваһаа олон асуудалнуудые һуража, ойлгоогүй юумэнүүдтээ тодо харюу абаба.

Бусаха дээрээ Мария Афанасьева энэ фермын түрүү һаалишан, өөрынь нэрээлтэ Мария Байбаловае социалистическэ мүрысөөндэ уриба. Мария Байбалова уряаень һайшаан абаад, апрель соо даажа байһан үнеэн бүриһөө 170 литрһээ бага бэшэ һү һаахаб гэжэ нэрээлтэеэ, мүн нүхэд һаалишадаа найдуулаа. Тэдэнэй жэшээгээр фермын һаалишад бэе бэеэ мүрысөөндэ урилсаба. Александра Игумнова апрель соо үнеэн бүриһөө мүн лэ 170 литр һү һааха уялга абаад, Валентина Агафоновае мүрысөөндэ уряа. Валентинашье харюудань уялга абажа, фермын һаалишад дам дамаа мүрысэбэ.

Үхэршэн Савиновский үнеэдые яажа эдеэлүүлдэг, хагда, ногоондо бэлшээдэг тухайгаа баһал һонирхолтойгоор хөөрэһэн, эндэхи малшадай яажа малаа адуулдаг тухайнь дуулажа, алдуу дутуунуудыень ажаглан заажа үгэһэн байна.

—Танай хөөрэхэ янзаар, фермэ дээрэхи байра байдалаартнай, тухайлхада, — гэжэ Савиновский хэлэбэ,—урдаа тодо зорилгогүйгөөр ажалладаг зон байнат. Энэл ехэ муу. Ерэхэ һарада фермээрээ хэды литр һү һаахабибди гэжэ түсэблөөд, һүүлээрнь тэрэнээ арба-арбан хоногто таһалжа, тодорхойлжорхихо, тиигээд тэрэнээ заатагүй дүүргэхын түлөө оролдохо хэрэгтэй. Мүн һаалишан бүхэн һара һарын, арба-арбан хоногой, үдэр-үдэрэй даалгабаритай, урдаа табиһан тодо зорилготой байха ёһотой. Тииһэн лэ сагтаа һү ехээр һаадаг болохот.

— Хабар, зундаа, илангаяа хүхэ ногооной үедэ үнеэдыемнай һайнаар бэлшээжэ, һайнаар садхаа гэжэ адуулгашандаа шанга эрилтэ табиха ёһотойт, — гэжэ үхэршэн захиба.

Энэ айлшалалгын һүүлээр Маленковой нэрэмжэтэ колхозой һаалиин үнеэдэй фермэдэ һүн эли бодо ехээр һаагдадаг болижо захалба. Түрүүшээр фермэдэ үдэртөө 100-гаад литр һүн ехээр һаагдадаг болоо. Иигэжэ эндэхи һаалишад нүхэдэй туһаламжаар малайнгаа ашаг шэмые дээшэлүүлжэ захалба.

А. Иванова.

Залуу һаалишан Цырен-Долгор

Комсомолка Цырен-Долгор Доржиева 1950 онһоо хойшо Закаменай аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхоздо ахалагша һаалишанаар ажаллана.

Цырен-Долгор өөрынгөө эсэшэ сусашагүй ажалаар комсомол-залуушуулда жэшээ харуулна. Жэшээнь, 1956 ондо нютагай үүлтэрэй үнеэн бүриһөө 956 литр һү һааһан байгаа һаа, мүнөө жэл 1200 литр һү һааха гэжэ уялга абаад, тэрэнээ дүүргэжэ байна. Нёдондо жэлэйхитэй сасуулбал ажахын 6 һарын туршада һү һаалгаяа хоёр дахин дээшэлүүлээ.

Ажалдаа амжалта туйлаһанайнгаа түлөө залуу һаалишан аймагай хүндэлэлэй доскада бэшэгдээ.

Б. Доржиев.

☆ ☆

Дүршэл ехэтэй һаалишан

Гарма Бальжинимаевна Машиева арбаад гаран жэл артелиингээ племенной фермэ дээрэ һаалишаар ажаллана.

Энэ үедэ нүхэр Машиева ехэшэгхэн дүй дүршэлтэй боложо, үнеэдһээ һү һаалгые жэлһээ жэлдэ дээшэлүүлнэ. Ажахын урзанда жэлдэ үнеэн бүриһөө дунда зэргээр хоёр мянган литр һү һаажа, эдэбхитэ ажалайнгаа түлөө Хүдөө ажахын бүхэсоюзна выставкэдэ хабаадалсаһан байха юм.

Түрэл оронойнгоо хүдөө ажахын түрүүшүүлэй дүй дүршэлые хэрэглэжэ, ажахын үнгэрһэн жэлдэ нүхэр Машиева үнеэн бүриһөө 2200 литр һү һаажа, артелиингээ һаалишадай социалистическэ мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлээ һэн.

Үнгэрһэн намар болоһон мал ажалай түрүүшүүлэй республиканска зүблөөндэ хабаадагшадай Хандалгые хүндэтэйгөөр хүлеэн абажа, республикын һаалишадай социалистическэ мүрысөөндэ оролсоходоо, 1956—1957 онуудай ажахын жэлэй туршада үнеэн бүриһөө 3 мянган литрһээ бага бэшэ һү һааха, үбэлэй үедэ үнеэдһээ һү һаалгые нёдондонойхиһоо гурба дахин дээшэлүүлхэ уялга абаһан юм.

Мүнөө нүхэр Машиева абаһан социалистическэ уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэнэ. Үбэлэй үедэ үнеэдһээ һү һаалгые 3 дахин дээшэлүүлжэ, ажахын жэлэй үнгэрһэн зургаа һарын туршада үнеэн бүриһөө 975 литр һү һаажа, Сүхын машинно-тракторна станциин хар... та колхозуудай һаалишадай со... листическэ мүрысөөндэ түрүү ... ринуудай нэгые эзэлбэ.

Гарма Бальжинимаевна ... дэйнгээ абари зангые һайнаар ... дэдэг. Тиимэ дээрэһээ ямар ... нэйнгээ хэды шэнээн һү үгэдэг ... ямар тэжээлдэ дуратайень ... ралдаа абаад, зохёогдоһон ра... ной ёһоор, тэжээлыень буйлуу... үнеэдтээ үгэдэг. Һаагдадаг ... дынь бултадаа уяада байлгагда... кормушкаһаа эдеэлүүлэглэдэг.

Өөрынгөө дүй дүршэлые ... Машиева залуу һаалишадта ... жуулан үгэдэг. Тэрэниие даг... һаалишадай мэргэжэлые амжа... тайгаар шудалжа, мүнөө түрүү һаа... лишад болоһон залуушуул о... Тэдэнэрые нэрлэбэл: һаали... Тогочи Дамдинова, Бутытцы... Бадмажапова, Долгоржап Шан... нова, Лиза Галданова болон бус...

Нүхэр Машиева туйлаһан а... жалтаараа һанаагаа амаран... өөрынгөө шадабари мэргэжэ... дээшэлүүлхын түлөө, эрдэм у... най, түрүү дүй дүршэлэй туйла... нуудые гүнзэгыгөөр шудалхын ... лөө оролдоно. Мүнөө хабартаа ... бан жэлэй зоотехническэ кур... дүүргэхэ юм.

Оролдосото ажалайнь түлөө ... тагайнь зон һаалишан Машие... ажалшадай депутадуудай Ново-С... ленгинскэ сельскэ Соведтэ депу... даар һунгаһан байна.

С. Шарап...

Абаһан уялгаяа дүүргэхэб

Хориин аймагай «Улаан Одон» колхозой эрхим һаалишан, аймсоведэй депутат Долсон Ешинимаева үнгэрэгшэ ажахын жэлдэ 1200 литр һү үнеэн бүриһөө һааһан юм. Мүнөө жэлдэ үнеэн бүриһөө 200 литр һү һааха уялга абаад ажаллажа байна.

Абаһан уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын түлөө бэрхэ шадамар һаалишан түрүүшүүлэй жэшээгээр, ажалдаа зоотехническэ эрдэм ухаанай заабари һургаал хэрэглэжэ ажаллаһанай, мүн үнеэдээ тусгаар һайнаар харууһалан эдеэлүүлжэ му... бэшэ амжалтануудые туйлаа. А... хын жэлэй түрүүшын хахад үнгэр... Энэ үе соо һаалишан Долсон Е... нимаева үнеэн бүриһөө 936,7 ли... һү һаагаад байна. Энэ амжа... үбэлэй һарануудта һү, һаалгые ... данайхида орходоо хоёр—гурба ... хин дээшэлүүлһэнэй ашаар туйл...

—Агуухэ Октябрьска револ... циин алдарта 40 жэлэй ойн хүн... лэлдэ энэ уялгаяа дүүргэхэмни ла... тай,—гэжэ түрүү һаалишан Долс... Ешинимаева хөөрэнэ.

Ц. Дандаров.

★ ТҮРҮҮ ҺААЛИШАДТА АЛДАР СОЛО! ★

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой һаалишан Цырен-Дулма Дондокова, Ахын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой һаалишан Аюша Бадмаева, Сэлэнгын аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхозой һаалишан Мария Чебунина, Баунтын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхо... һаалишан Д. Доржиева, Сэлэнгын аймагай Кагановичын нэрэмжэтэ колхозой һаали... шан Анна Норбоева.

Яахадаа баяжажа байһан колхоз бэ?

Бархан үндэр уулын урда хормойгоор хэдэн арбаад километртэ ой модоной дундуур тарияанай полинууд, үргэн уужам сабшалангай, бэлшээриин газарнууд, малай байранууд, томо томо тосхонууд удаа дараа һубарилдана. Эндэ Курумканай аймагай Молотовой нэрэмжэтэ томодхогдоһон колхоз байрланхай.

Хоёр—гурбан жэлэй урда энэ колхоз аймаг соогоо эгээл гээгдэнги гэжэ тоологдодог һэн. Юундэб гэхэдэ, малынь үбэлжэлгын үедэ ехээр турадаг, ашаг шэмэсэ гээдэг, олоор гарзалдаг, тарияа талханиинь муугаар ургадаг тула колхозой олзо доход бага байгаа. Энээн дээрэһээ колхоз һү, мяха, нооһо гэхэ мэтэнүүдээрээ гүрэнтэсэ гүйсэд тоосожо шададаггүй, колхознигуудтаа ажалта үдэртэнь мүнгэ болон продуктнуудые багаар үгэдэг байһан юм.

КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй һүүлээр тус колхозой ажахы түргэн хүгжэжэ захалаа. Гэбэшье, жэлһээ үлүү сагай үнгэртэр эндэ горьтой хубилалта болоогүй һэн. Юундэб гэхэдэ, колхоз ниитынгээ ажахые эрид хүгжөөхэ арга боломжонуудаа хэрэглээгүй, харин гансал гүрэнэй туһаламжада найдаад байгаа. Иигэжэ тон болохогүй байгаа ха юм. Гүрэнэй үгэһэн тэдхэмжын хажуугаар колхоз доторойнгоо арга боломжые үргэнөөр хэрэглэжэ, ажахыгаа түргэн хүгжөөхэ байгаа бшуу. Иимэ хүдэлмэри зүбөөр, түсэбэй ёһоор ябуулха хэрэгтэ. колхозой түрүүлэгшэ тон ехэ үүргэ дүүргэхэ байна.

1954 оной ноябрь һарада партиин Курумканай айкомой бюро айкомой хоёрдохи секретарь Аюша Цыремпилович Санжиевые түрүүлэгшээр Молотовой нэрэмжэтэ колхозой гэшүүдтэ дурадхаһан байна. Энээниень молотовойхид халуунаар дэмжэжэ, нүхэр Санжиевые колхозой түрүүлэгшээр һунгаһан байна.

«Ажахымнай али һалбари үлүү ехэ олзотойб, ямар үүлтэрэй адуу мал үсхэбэрилхэдэ эндэ таатайб» гэһэн асуудалнуудые Аюши Цыремпилович нэгэтэ бэшэ өөрөө бодожо үзэһэн, энээн тухай нэгэтэ бэшэ колхозой эдэбхитэдтэй хөөрэлдэһэн, правлениин заседани, партийна суглаан дээрэ энэ асуудал табиһан байна.

Эндэхи үргэн уужам сабшалангай, бэлшээриин газарнууд, Баруун Хүнтэйн үргэн тала эбэртэ бодо мал, илангаяа олзо доход ехэтэй хони үсхэбэрилхэдэ ехэ таатай байжа, молотовойхид хонин ажалые ажахынгаа гол һалбари болгожо абаад, тэрэнээ хүгжөөхын түлөө оролдожо захалаа бэлэй.

Тиигэһээр 2 жэл хахад үнгэрөө. Энэ турша соо нилээдшье ехэ хүдэлмэри ябуулагдаа, нилээдшье һайн амжалта туйлагдаа. Энээн тухайда богонихоноор хэлэхэдэ иимэ байна.

Эгээн түрүүн хонидоо бардам хүрэхэ тэжээлээр, һайн байраар хангаха, энэ ажалдаа саг үргэлжын хүдэлмэришэдые табиха асуудалнууд түргэн шиидхэгдээ һэн. Энэнь тиимэшье бэлэн хэрэг бэшэ ха юм.

Урдандаа хонин гээшэ тиимэ ехэ тэжээл хэрэглэдэггүй, үбэлэй сагта бэлшээд ондо ородог амитан гэжэ тоологдодог, тиимэһээ үбэлжэлгын үедэ хонин бүридэ оройдоо 50—60 килограмм үбһэ нормо гэжэ табигдадаг һэн. Мүнөө хонидтоо һайхан үбһэнһөө гадна, зелёнко, овёс үгэдэг болоо. Жэшээнь, энэ жэлэй үбэлжэлгэдэ эхэ хонин бүридэ 1 центнер үбһэ, 1,5 центнер зелёнко, 1 центнер силос, үшөө тарияа талханай зүйл эдюулэгдэжэ байнхай.

Энээнһээ урда тус колхозой хонидойнь байра тон муу байгаа. Нэгэшье һайн типовой байрагүй, харин хонидынь хуушарһан, уйтан, хулһа, солоомоор хушагдаһан байранууд соо үбэлжэдэг һэн. Тиин хонидынь үбэлдөө даараажа, ехээр турадаг, хашалдажа нооһоёо гээдэг һэн. Мүнөө молотовойхид хонидоо һайн байратай болгохын тула тон ехэ хүдэлмэри ябуулаа. Ганса 1955—1956 онуудта эндэ 3500 толгой хонидой байха 5 байра баригдаба. Энэнь тус колхоздо хонин ажал дээрэ түрүү арга хэрэглэхэ, хурьгадаа үбэлэй сагта абажа эхэтэйнь суг байлгажа түлжүүлхэ арга боломжо олгуулаа.

Колхозой правлени, партийна организаци хонин ажалдаа һайн хүнүүдые табиха асуудалда онсо анхарал хандуулна. Мүнөө хонидой отаранууд дээрэ 90 шахуу хонишод хүдэлмэрилнэ. Тэдэнэй дунда 7 коммунист, 30 гаран комсомолшууд бии. Хонин ажал дээрэ хүдэлмэрилхэдэ ехэ хүндэтэй, урматай боложо, колхознигууд эндэ дуратайгаар ерэжэ ажаллана. Жэшээнь, үнгэрэгшэ намар армиһаа ерэһэн И. Очиров, Ф. Надмитов гэгшэд өөһэдынгөө дураар отаранууд дээрэ ошоод, амжалтатайгаар ажаллажа байна. Колхознигуудай хонин ажал дээрэ хүдэлмэрилхэеэ дурлахань гайхалтай бэшэ. Юундэб гэхэдэ, ганса ажахын үнгэрэгшэ жэлдэ колхозой правлени 46 хонишондо нэмэлтэ түлбэри болгожо 76 толгой хони, 5 мянга гаран түхэриг мүнгэ үгөө. Мүн хонишодой байра байдалынь һайн болоо, тэдэнэй культурна эрилтэнь һайнаар хангагдана.

Молотовойхидой иигэжэ хонин ажалдаа анхарал хандуулһаниинь үрэ дүн һайнтай байгаа. Хэрбээ 1954 ондо хонидһоо 318175 түхэриг доход абтаһан байгаа һаа, үнгэрэгшэ 1956 ондо миллионһоо үлүү түхэриг абтаа. Тиихэдэ, ганса нооһонһоо 847 мянган түхэриг олзо ороһон байна. Молотовойхид хайшан гэжэ хонидойнгоо ашаг шэмые иимэ түргэнөөр дээшэлүүлээб гэхэдэ, тэдэнэр үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэридэ онсо анхарал хандуулжа, олонхи хонидоо нарин ба нарибтар нооһотой болгоо. Жэшээнь, 1954 ондо тус колхоз 4 центнер нарин, 15 центнер нарибтар, 109 центнер шэрүүбтэр, 34 центнер шэрүүн, хамта дээрээ 162 центнер нооһо гүрэндэ тушааһан, худалдаһан байна. Тиихэдэ, үнгэрэгшэ 1956 ондо 16,31 центнер нарин, 162,52 центнер нарибтар, 127,24 центнер шэрүүбтэр, хамта дээрээ 306 центнер һайн шанартай нооһо гүрэндэ тушааһан, худалдаһан байна. Мүнөө тус колхоз нэгэшье килограмм шэрүүн нооһо гүрэндэ тушаанагүй.

Мүнөө Молотовой нэрэмжэтэ колхозойхид хонидойнгоо тоо толгойе бүри олошоруулжа, зургаадахи табанжэлэй эсэстэ 30 мянган толгой нарин ба нарибтар нооһотой хонидтой болохо түсэбтэй. Мүнөө энэ колхоздо 16 мянга шахуу хонид тоологдоно. Тэдэнэй 7 мянга шахуунь эхэ хонид юм. 1957 оной эсэстэ хонидойнь тоо 21 мянга болохо байна.

Хонидые үбэл, эртэ хабар хурьгалуулха түрүү аргые тус колхоз мүнөө жэлдэ түрүүшынхеэ хэрэглэбэ. Энэ аргын тон һайн байһаниинь элирбэ. Үнгэрэгшэ январь—февраль һарануудта колхозой хонишод 2500 хурьга абаад, тэдэнээ эхэтэйнь суг байлгажа нэгэшье гарзагүйгөөр түлжүүлжэ байна. Мүн март һарын түрүүшын 20 хоног соо 2000 хурьган абтаад баһал гарзагүйгөөр түлжүү... лэгдэжэ байна. Үбэлдөө, эртэ ха... бартаа хурьгадые иимэ олоор аб... жа, гээлтэ хоролтогүйгөөр түлжүү... хэ ябадал Молотовой нэрэмжэ... колхозой түүхэдэ байгаагүй.

Хонидойнгоо тоо толгойень түргэ... олошоруулха ба ашаг шэмыень дээ... шэлүүлхэтэй хамта, молотовойхи... ажахынгаа бусад һалбаринууды... түргэн хүгжөөжэ, олзо доход ехэ... абахын түлөө тэмсэнэ. Үнгэрэгш... зун кукуруза, зелёнко, хартааба... һайнаар ургуулһанай, үбһэ, солоо... ехээр хуряаһанай ашаар тус колхо... малайнгаа үбэлжэлгые хэзээ хэзээ... нэйхиһээ эмхитэйгээр үнгэргэж... һү һаалгаяа улам улам дээшэлүү... жэ байна. Жэшээнь, ажахын үнгэ... рэгшэ жэлэй түрүүшын 5 һара со... эндэ хамта дээрээ 800 шахуу цент... нер һүн һаагдаһан байгаа һаа, ажа... хын жэлэй энэ үедэ 1500 гаран цент... нер һүн һаагдаһан гү, али һү һаал... 85 процентээр нэмээ. Мүнөө тус ко... хоз һү, мяха гүрэндэ ехээр туша... даг ба худалдадаг боложо, олзо д... ходоо бүри арьбадхажа байна. 1957 ондо мяха абалгаяа 1956 онойхи... орбол 36 процентээр дээшэлүүлх... гэжэ шиидээд, шахан таргалуулха... тусхай гүүртэ, отарануудые эмхи... хэжэ байна. Мүн гахай олоор шаха... жа, гүрэндэ тушааха ба худалдаа... хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдана. Энээнһээ гадна, тус колхоз халта... үнэгэнэй фермэ бии болгоо.

Молотовой нэрэмжэтэ колхозо... гэшүүд Агуухэ Октябрьска социа... листическэ революциин 40 жэлэй ойн һайндэрые ажалай эрхим бэлэ... тэйгээр угтахын тула эршэмтэйгээ... тэмсэжэ байна.

К. ХАЛТАНОВ, О. РАДНАЕВ.

АБШАЛАНГАА УҺАЛХА, ҮТЭГЖҮҮЛХЭ САГ ЕРЭЭ

олдолгын хүсөөр үбһэн абтаха

уу мал олонтой манай Курум- аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ оз зарим жэлнүүдтэ үбэлдөө тэжээлээр дуталдажа малаа алуулдаг, тураадаг байһан юм. аа бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл эжэ абахын тулада һүүлэй үүдтэ колхозоймнай луговогорьтой ехэ оролдолго гарга- олонхой. Нёдондо уһалагда- 1500 га сабшалангай га бүри- унда зэргээр 11—15 центнер, гектар дээрэһээ га бүриин 20— центнер, 150 гектар дээрэһээ га ин 40—55 центнер ургаса ху- а. Мүнөө жэлдэ луговодууд гектарһаа бага бэшэ газар а, га бүриин 15—25 центнер, алгын 500 гектар дээрэһээ— 5 центнер ургаса хуряаха зо- отойгоор ажаллажа байна.

димээр ажалладаг луговодуу- дундаһаа 75 наһатай Тэхэ ановые онсолон тэмдэглэхэ этэй. Үнгэрэгшэ жэлдэ үндэр тэй луговод даалгагдаһан саб- дээрэ залуушуулһаа дутуу- һайн ургаса ургуулаа. Мүнөө н үшөөл хүнгэн. Энэ жэлдэ бү- һайн ургаса хуряахын тулада досотойгоор ажаллажа байна. ехэ Октябрьска социалисти- революциин 40 жэлэй ойн элдэ колхозой луговодуудай а дэлгэрһэн социалистическэ ээндэ үбгэжөөл эдэбхитэй- оролсоо.

аян ургасын түлөө манай луго- уд бүри үбэл байхаһаа эхилээд эжэ захалаа юм. Сабшалангай дээрэ хэдэн зуу мянган ку- тр тошон халяагдаа. 58 наһа- Социалистическэ Ажалай Ге- Дондоп Доржиев луговод нү- Ширеторовтэй хамта 150-яад ар сабшалан дээрэ тошон ха- а, миллион гурбан зуугаад ометр мүлһэ хүргөө. Мүн тэрэ- луговод Г. Митыпов Ботоло газарай 25 гектар сабшалан э 350 мянган кубометр тошон һан байна. Сомоной Совсдэй тат Ц. Баторов Кучигер, Арал н бусад газарнуудай сабша- уд дээрэ тошон халяажа, 750 ан кубометр мүлһэ хүргөө.

э үдэрнүүдтэ луговодууднай алан дээрээ һайрамай уһа тог- о байна.

абшалангай газарые гансашье аад, һанаагаа амарха бэшэ, һайнаар үтэгжүүлхэ хэрэгтэй. э жэлдэ колхозой сабшалан э 4000 гаран центнер наг шэб- ргагдаа. 200 гаран гектар саб- анда шэнэ үтэг хэгдэбэ. эжэ манай луговодууд үбһэ оной баян ургаса хуряахын ту- шангаар тэмсэжэ байна.

Оролдоол һаа үбһэн ургаха. рин бороо хүлеэгээд һуугаа малдаа эдюулхэ үбһэ үгы- ед һуужа болохобди,—гэжэ ай луговодууд хэлсэдэг.

Г. Хуриганов.

рен нютаг.

Колхозой луговодууд

Энээнһээ урда тээ Хундай, Зубай, Даржаа гэжэ горхонуудай, мүн Хуһата-Булагай уһан колхозой ажахыда хэрэглэгдэнгүй зүндөө урдажа талиидаг байгаа. Мүнөө ниитын малай ашаг шэмэ үгэлгые эрид дээшэлүүлхэ гэһэн зорилгын табигдаад байхада колхознигууд эдэ горхонуудые хэрэглэжэ, бэлшээри, сабшалангаа һайжаруулха гэжэ хэлсээ һэн.

Колхознигуудай һанал бодолые бэелүүлэн колхозой правлени тусгаар луговодуудай звено байгуулха гэһэн шиидхэбэри баталан абаһан байха юм. Энэ шиидхэбэриень наһажаал колхознигууд ехэ һайшаагаад, луговодууд болохо дуратай байһанаа мэдүүлһэн байха юм. Тиигэжэ комплексно нэгэдэхи, хоёрдохи бригадануудай дэргэдэ луговодуудай звенонууд бүридхэгдэһэн байха юм.

Комплексно хоёрдохи бригадын луговодууд нүхэд Санжиев Тогочиев, Гармажапов, Балданов, Мункуев, Дармаев гэгшэд үнгэрэгшэ жэлдэ тус тустаа 50—50 гектар сабшалан даажа абаад, гектар бүриһөө 14 центнер үбһэ хуряаха гэһэн уялгануудые абаһан байгаа. Луговодууд уялгануудаа нэрэтэй түрэтэйгээр бэелүүлхын түлөө үбэлдөө ехэхэн хүдэлмэри хээ. Тэдэнэр Хундай, Зубай, Даржаа горхонуудые, мүн Хуһата-Булагай уһа халяажа, 100 гектар талмай дээрэ тошон халяаһан, мүн хамта 900 центнер наг шэбхэ сабшалан дээрээ гаргажа тарааһан байна. Мүнөө луговодуудай хүдэлмэри түлэг дундаа ябажа байна. Тэдэнэр хуушанай һубаг канавануудаа сэбэрлэнэ, һайрамай уһа залана. Гадна, тошо халяаһан газарһаа жэжэхэн һубагуудые татажа, сабшалангаа уһална.

Һаяхан колхозой правлени луговодуудай ажалай түлбэри гуримшуулха шиидхэбэри баталаа. Тэрэнэй ёһоор луговодууд сабшалан дээрэ гаргагдаһан шэбхын тонно бүридэ—нэгэ түхэриг, нэгэ гектар газарта түрүүшын уһалалга хэһэнэйнгээ түлөө—1 түхэриг, хоёрдохи уһалалга хэбэл гектар бүриин—2 түхэриг нэмэлтэ түлбэри абаха юм. Мүн түсэбһөө гадуур хуряагдаһан үбһэнэй 6 процентнь луговодуудта үгтэхөөр шиидхэгдээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: луговодууд Б. Ш. Тогочиев, Д. Ц. Гармажапов гэгшэд байна.

Е. Ринчинова.

Үндэр ургасын түлөө тэмсэнэ

Загастай нютагай гол сабшалан дээрэ нэгэтэшье ябаха саг ушарбал дунда зэргын бэетэй, сарюухан хүхюун нюуртай, шаб гэнди шүрбэһэлиг бэетэй жара холо гарашаһан үбгэжөөлтэй заатагүй ушарха байхат. Энэмнай Сталинай нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артелиин луговод Жамсаран Жалсараев гээшэ. Эрхим шударгы ажалаараа республика соогоо хүндэтэй нэрэтэй болонхой.

Нүхэр Жалсараев үнгэрэгшэ жэлдэ байгаалиин байдалай хэды муушье байбал 85 гектар сабшалангай га бүриһөө 15 центнер, мүн туршалгын 15 гектар сабшалангай га бүриһөөнь 45 центнер шанар һайнтай үбһэ ургуулжа абаһан байна. Гадна, энэ жэлдэ туршалгынгаа газарай гектар бүриһөө 70 центнер, уһалууриин газарһаа 20-20 центнер шэмэ шанар һайнтай үбһэ ургуулжа абаха гэһэн шэнэ уялга абаад, бүхы хүсэ шадалаа, шадабаряа зорюулан хүдэлжэ байнхай.

Мүн лэ Тохой гэжэ газарта луговодууд Даша Цыденов Даба Чагдуров хоёр үнгэрэгшэ жэлдэ түсэбһөө гадуур 1288 центнер үбһэ абаһан аад, мүнөө дээшэлүүлэгдэһэн уялга баһал абанхай. Луговодууд Нима Будараднаев, Гомбо Нимбуев эдээнһээ хожомдоногүй.

Мүнөө дээрээ тус колхозой эдэ луговодуудай ажал түлэг дундаа ябажа байна. Һайрамай уһан тогтоогдожо, наг шэбхэ гаргагдажа байнхай.

Агуухэ Октябрьска революциин 40 жэлэй ойе эдэ луговодуудай нэрэтэй солотойгоор угтахань дамжаггүй.

Б. Халзанов.

Сэлэнгэ.

Дулма ДОНДОКОВА

Манай залуушуул

(Олимпийскэ чемпионуудта зорюулагдана.)

Эрье гангы эсхэдэг,
Эржэн шулуу буталдаг,
Эршэлиг мундуу зоригтой,
Эрхэлиг хатуу зүрхэтэй
Эгээ эдэ хэд бэ?
Эжы баабайн хүбүүд,
Эдир манай залуушуул,
Эдэ бүгэдэ—спортсменүүд.
Барилдаанда бултыень илаһан,
Баран гүрэнүүдээр суурхуулһан,
Бата түгэс хүсэлтэй,
Баржан булад балсантай
Баһа энэ хэн бэ?
Барас ехэ хүшэтэй
Боксёр Владимир Сафронов —
Баатар манай спортсмен.
Хүнии урдаа үзөөгүй,
Хүлэг морёор жэшээгүй,
Хурдан солбон шэнжэтэй,
Хуй һалхин гүйдэлтэй.
Хэн гээшэб энэмнай.
Хүбүүдһээ шэлэмэл хүбүүн,
Хурданай хурдан хүбүүн,
Куц манай хүбүүн.
Орьёл үндэртэ харюудаагүй,
Уһан мүрэндэ мухардаагүй.
Оншо шадабари мэргэжэлтэй,
Олимпийскэ нааданда амжалтатай
Одоо эдэ хэд бэ?
Сrод ороной хүбүүдүүд,
Олон манай залуушуул,
Орден, медальта спортсменүүд.
Эдир залуушуулай һорёондо
Эрхим һуури эзэлһэн,
Эсэгэ орондоо этигэлтэй,
Эды зондоо хүндэтэй
Эгтээ эдэ хэд бэ?
Эрэлхэг манай хүбүүдүүд,
СССР ороной залуушуул,
Энэ манай чемпионууд.
Уляаһа хүһан шэнги
Уян сэбэр бэетэй,
Улаан бургааһан шэнги
Улһан торгон нугархай
Үшөө энэ хэн бэ?
Үриин эрхим басагамнай,
Үнөө Лариса Латынина
Уласһаа тодорһон гимнастка.
Хүнһөө үлүү шадабаряараа
Хүбүүд, басагад гайхуулаат,
Хүндэтэ нэрэ түрөөрөө
Хүн зоноо хүхеэгээт.
Бара, бара, бара даа,
Басагад, хүбүүдээ барлая!
Һомо һуршын шууяса
Һорин байжа барлая—
Бара, бара, бара даа!
Австралида олоһон илалтануудтнай
Алта, мүнгэн медальнуудтнай
Агуу Эхэ оронойнгоо
Алдар соло мүнхэжүүлэг,
Бара, бара, бара даа
Баяр жаргалаа барлая!
Амгалан байдалда уряалан,
Аха дүүнэрэй холбоогоор
Адлихан бүгэдэ барлая!

Загаһа барилгын япон-советскэ комиссиин хамтын коммюнике

ТОКИО, апрелиин 7. (ТАСС). Номгон далайн баруун хойто хубида загаһа бариха тушаа хамтын коммюнике япон-советскэ комисси һүүлшынгээ заседани дээрэ гаргаа. Коммюнике соо иигэжэ хэлэгдэнэ.

Номгон далайн баруун хойто хубида загаһа бариха тушаа япон-советскэ комисси иигэжэ тоолоно: хэлсээндэ хабаадаһан хоёр орон ашаг олзо ехэтэйгээр загаһа бариха ёһотой, тиихэдээ загаһа болон далайн бусад амитадые ехээр хюдахагүйн түлөө алишье оромнай харюусалгатай байха ёһотой. Мүн бэе бэетэеэ холбоотойгоор үргэн ехэ научна шэнжэлэлгэ хэжэ, Номгон далайн баруун хойто хубиие загаһаар элбэг байлгаха гэжэ оролдохо ёһотой. Энээн тухай 1956 оной майн 14-дэ гар табигдаһан, загаһа бариха тушаа СССР Япон хоёрой конвенцидэ хэлэгдэһэн байгаа. Эдэ бүгэд ые хараадаа абан, Номгон далайн баруун хойто хубида загаһа барилгые эрхилхэ япон-советскэ комисси 1957 оной февралиин 15-һаа апрелиин 6 болотор Токиодо өөрынгөө түрүүшын сесси үнгэргөө. Номгон далайн баруун хойто хубида загаһа бариха тушаа хэдэн асуудалнууд энэ сесси дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ.

Комиссиин түрүүшын сесси дээрэ 25 пленарна заседани, мүн научно-техническэ, захиргаанай болон мүнгэ зөөриин, редакционно подкомиссиин 16 заседани болоо. Комиссиин гэшүүд пленарна заседаниядашье, мүн подкомиссинуудай заседанинуудые үнгэргэхэдөө, үгээ хүсэд ойлголсон, ехэ эбтэйгээр хөөрэлдэһэн байна.

1957 оной апрелиин 6-да комисси түрүүшынгээ сессиин хүдэлмэриие амжалтатайгаар дүүргээ.

Бүхы асуудалнуудаа тодорхойгоор зүбшэн хэлсэжэ, һанамжаяа андалдалсаһанайнгаа һүүлээр комисси иигэжэ тогтоогоо:

1. Номгон далайн баруун хойто хубида 1957 ондо түхэреэн жэл соо 120 мянган метрическэ тонно лосось бариха. Тиихэдээ 1957 ониие ехэ олзотой жэл гэжэ тоолохо.

2. Охотско далайда 1957 ондо 13 мянган метрическэ тонноһоо бага бэшэ лосось бариха, тиихэдээ загаһа баридаг олзоборилгын томо судануудынь хоёрһоо дээшэ байхагүй гэжэ тогтоохо;

3. Улаан загаһа ехээр хюдахагүйн тула Камчаткын хахад аралһаа зүүн тээшэ, мүн хойто широтагай 52-дохи градусһаа хойшо, зүүн долготагай 170 градус 25 минутаһаа баруун тээшэ 1957 оной июлиин 20-һоо эхилжэ лосось барихаяа болихо;

4. Олзоборилгын суднаар нэгэ дахин ябажа бариһан бүхы загаһанайнгаа (нэгэ нэгээр тоолоходо) 10 процентһээнь ехэ бэшэнь жэжэхэн сельдь байха ёһотой.

5. Губшуураа нэгэ татахадаа дунда зэргээр нэгэ эхэ краб, мүн жэжэхэн краб (Олютарска районд 0,5 краб) бариха;

6. Конвенцидэ тодорхойлогдоһоной ёһоор, зарим газарнуудта хойто зүгэй широтагай 48 градусһаа урагша далайн 20 милиин хараанай газарта, харин бусад газарнуудта далайн эрьеһээ 40 милиин газарта загаһа ехээр барижа болохогүй, хорюултай газар гэжэ тогтоогдоо. Энэ асуудалаар научна шэнжэлэлгэ хээд, 1958 ондо комиссиин сесси боложо, тус асуудалые дахин зүбшэжэ үзэхэ байна;

7. Ямар гол шэглэлтэйгээр научна шэнжэлэлгэ хэхэб гэжэ тодорхойлогдоо;

8. Мүн хоёр орон статистическэ болон бусад материалнуудые андалдан абалсажа байха болоо.

Хоёр орон комиссиин абаһан тогтоолнуудые бэелүүлхэдээ, Номгон далайн баруун хойто хубидахи загаһанай баялигые эгээл зүбөөр, гамтайгаар хэрэглэхэ байна.

Түрүүшын жэлдэ комиссиин түрүүлэгшээр Цунедзиро Хирацука гэгшэ, түрүүлэгшын орлогшоор — П. А. Моисеев һунгагдаа.

Комиссиин хоёрдохи сесси 1958 оной январиин 13-да Москвада зарлагдаха гэжэ комисси тогтоогоо.

Тобшо мэдээсэлнүүд

Чехословакиин Национальна сутлаанай уряалаар Болгариин Арадай суглаанай делегаци Прага ерээ. Делегациин гэшүүд орон соогуур ябажа, хэдэн промышленна предприятинуудые, уһанай барилгануудые болон хүдөө ажахын хамтаралнуудые хараха.

«ТУ-104» гэжэ советскэ реактивна самолет Джакартын аэродром дээрэ буугаа. Тус самолет Москва-Пекин-Рангун-Бангкок-Джакарта гэһэн маршрудаар ябажа, техническэ талаһаан шалгагдана. Самолет соо Индонезиин журналистнуудта зорюулан пресс-конференци болоо.

Куклануудай центральна театр Бухарестдэ наада харуулхаяа ошоо. СССР-эй арадай артист С. В. Образцов энэ театрые толгойлно. «Юрэ бусын концерт», «Аладинай шэдитэ лампа» «2:0 гэһэн тоотойгоор бидэ илаабди» гэһэн спектакльнуудые Бухарестдэ, мүн Румыниин бусад городуудта театр харуулха.

Хэблэлэй мэдээсэһэнэй ёһоор 1957 оной январиин 1-дэ Швециин хүн зон 7 миллион 341 мянга 122 хүн болоо.

Польшын хэблэлэй агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор 1956 декабриин 31-дэ Польшын хүн зон 28.070 мянга болоо. 1023 мянган хүн Варшавада ажаһууна.

Культурын институдай научно-шэнжэлэлгын хүдэлмэри тухай

ТҮҮХЫН АСУУДАЛНУУД

эгэ ороноо хамгаалгын Агуу- дайнай һүүлээр культурын ин- дай, Улан-Удын түүхэшэд вагай, Ленинградай болон гэй эрдэмтэдтэй хамта «Бу- Монголой АССР-эй түүхэ» гэ- хоёр томтой ехэ ном гаргаха хүдэлмэрилһэн байна.

рят-Монголой эртэ урдын бай- аа эхилээд, Агуухэ Октябрь- социалистическэ революци хү- харуулһан «БМАССР-эй түү- нэгэдэхи ном 1951 ондо хэб- ээ һэн. Научна хүдэлмэрилэг- , мүн олониитын шүүмжэлхы эглэлнүүдэй үндэһөөр нилээд гдаһан, нэмээгдэһэн энэ ном ондо хоёрдохёо гаргагдаһан а. Юрэнхы дээрээ энэ ном сэгнэлтэ абаһан юм. Гэбэшье, агы бэшээр шэнжэлэгдэһэн дээ- э бурядуудай олониитын бай- алта, ажахы, газар эдлэлгэ, шэлэн Бурят ороной Росситай дурааараа нэгэдэлгэ һайса ха- агдаагүй гэжэ сэхэ тэмдэглэ- эрэгтэй.

ультурын институт энээнтээ н бурят арадай советскэ үеые улһан «БМАССР-эй түүхын» дохи номые хэблэлдэ бэлэдхээ. ынь энэ жэлэй хоёрдохи хахадта эһээ гараха юм.

57 ондо манай түүхэшэд АССР-эй түүхын» хоёрдохи но- бэлэдхэхэтээ хамта Бурят- голой түүхын зарим орёо асуу- уудые шэнжэлжэ, байнхай. итудай түүхын секторые дааг- Г. Н. Румянцев Бурят ороной итай һайн дурааараа ниилэһээр жэл гүйсэһэн ой тухай бэшэнэ. ессор С. Б. Окуньтой хамта зуун жэлэй Бурят-Монголой түүхын һониннуудай согсолол хэблэлдэ бэлэдхэжэ дүүргэхэ юм. Институдай үнинэй түүхэшэ П. Т. Хаптаев «Бурят-Монгол Агуухэ Октябрьска социалистическэ революциин, хариин хархисуудай эзэрхэлгын, граждан дайнай үедэ» гэһэн ехэ шухала монографи бэшэжэ байнхай. Түүхэ шэнжэлхэ наукануудай кандидат К. М. Герасимова Бурят-Монголдо ламын шажанай яажа дэлгэрһэн тухай бэшэжэ байна. Түүхэ шэнжэлхэ наукануудай кандидат Б. Д. Цыбиков бурят-монголнуудай урданай юрын хуули ёһоной тэмдэглэлнүүдые оршуулжа, хэблэлдэ бэлэдхэхэ.

СССР-эй Наукануудай Академиин болон Бурят-Монголой научно-шэнжэлэлгын культурын институдай археологическа экспедици профессор А. П. Окладниковай хүтэлбэри доро 1947 онһоо эхилэн, Бурят-Монголдо хүдэлмэрилжэ байнхай. Энэ экспедициин хүдэлмэри Бурят-Монголой эртэ урдын түүхые шудалха хэрэгтэ тон ехээр туһалха байна. Тэрэ сагай тон багаар шэнжэлэгдэһэн үеые шэнээр элирүүлэн харуулха арга боломжо бии болоо. Ерэхэ зундаа тус экспедици ажалаа үргэлжэлүүлхэ юм.

Профессор Г. Ф. Дебецын хүтэлбэреэр СССР-эй Наукануудай Академиин этнографиин институдай антропологическа экспедици манай институт хоёр нёдондо эхилһэн шэнжэлэлгэеэ 1957 ондо дүүргэхэ ёһотой. Үнгэрһэн жэлдэ антропологическа шэнжэлэлгэ республикымнай 15 аймагта хэгдээ һэн. Мүнөө энэ шэнжэлэлгэ Усть-Ордын, Агын национальна округуудай, Түнхэнэй, Ахын аймагуудай газар дээрэ үнгэргэгдэхэ. Антропологическа экспедициин элирүүлһэн зүйлнүүдынь тон шухала асуудал бологшо бурядуудай анха түрүүн хайшан гэжэ бии болоһониие тодорхойлходо түүхэшэдтэ ехэхэн туһаламжа үзүүлхэ.

ХЭЛЭНЭЙ АСУУДАЛНУУД

1953 ондо бурят-монгол хэлэнэй асуудалаар научна конференци боложо, энэ хэлэнэй грамматическа байгуулалта болон диалектнүүдые шэнжэлэлгын асуудалнууд, литературна хэлые саашадань нарижуулан һайжаруулгатай холбоотой зарим асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэһэн байгаа. Энэ конференциин дурадхалнуудые бэелүүлхэ талаар СССР-эй Наукануудай хэлэ шэнжэлэлгын институт болон Бурят-Монголой научно-шэнжэлэлгын культурын институт СССР-эй Наукануудай Академиин Востоковедениин институдай, Ленинградай университедэй болон Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ Бурят-Монголой институдай эрдэмтэдтэй хамта бурят-монгол хэлэнэй научна грамматикые 1954 ондо зохёожо эхилээ.

1956 ондо хэблэлэй 30 хуудаһанай хэмжээтэй «Бурят-монгол хэлэнэй грамматикын» 1-дэхи хубиинь гар бэшэлгэ (фонетикэ, морфологиин бүхы хубааринууд) бэлэдхэгдэжэ дүүргэгдээд, Москвагай, Ленинградай, Эрхүүгэй эрдэмтэдэй хабаадалгатайгаар ноябрь һарада Улан-Удэ городто болоһон лингвистическэ зүблөөн дээрэ хэлсэгдэһэн байна.

Мүнөө үедэ «Грамматикын» 1-дэхи бүлэгэй авторнууд лингвистическэ зүблөөндэ хэлсэгдэһэн зарим дурадхал болон ажаглалтануудай ёһоор өөһэдынгөө гар бэшэлгые заһажа байнхай.

«Бурят-монгол хэлэнэй грамматикын» 2-дохи хубинь болохо «Синтаксис» профессор Т. А. Бертагаев Ц. Б. Цыдендамбаев хоёр зохёожо байна. 1957 ондо институдай хэлэ бэшэгэй секторые даагша М. П. Хомонов «Нангин домог» ба мүнөө үеын бурят-монгол хэлэнэй зарим асуудалнуудые шэнжэлхэ юм. Филологическа наукануудай кандидат У-Ж. Ш. Дондуков глаголнуудһаа үгын бии бололго тухай бэшэнэ. Филологическа наукануудай кандидат И. Д. Бураев бурят-монгол хэлэнэй абяанай байгуулга, мүн институдай научна сотрудник Э. Р. Раднаев цонгоол яряан тухай бэшэнэ. Олон авторнуудай коллектив бурят-монгол хэлэнэй орфографическа дүримүүдые зохёожо байна.

Һүүлэй жэлнүүдтэ бурят-монгол хэлэнэй яряануудые шэнжэлхэ талаар культурын институт нилээд ехэ ажал хэһэн, байна. Тиигэжэ хэдэн жэлэй туршада диалектологическа экспедицинүүд эмхидхэгдэһэн байгаа. 1956 ондо У-Ж. Ш. Дондуков Э. Р. Раднаев хоёрой хүтэлбэри доро Мухаршэбэрэй, Кударын аймагуудта диалектологическа экспедици ажаллаа һэн. Экспедицидэ хабаадалсагшад Мухаршэбэрэй, Кударын яряанай онсо хэлэгдэдэг үгэнүүдые суглуулһан байна. Мүнөө зун диалектологическа экспедици ажалаа саашадань үргэлжэлүүлхэ.

ЛИТЕРАТУРА БА АМАН ЗОХЁОЛОЙ АСУУДАЛНУУД

1947—1952 онуудай үедэ Бурят-Монголой героическа эпосые зарим нүхэдэй буруугаар шүүмжэлһэнһээнь боложо, литература шэнжэлэлгэ, мүн арадай поэзиие суглуулга, шэнжэлэлгэ урагшаа ябахаяа болёод байгаа. Бурят арадай зарим культурна памятнигууд ямаршье баримтагүйгөөр муушалагдадаг һэн.

1953 ондо Бурят-Монголой научно-шэнжэлэлгын институт СССР-эй Наукануудай Академиин Востоковедениин институдтай хамта бурят-монгол арадай «Гэсэр» гэжэ героическа эпос тухай научна сесси үнгэргэһэн байна. Энэ сесси манай эндэхи зарим нүхэдэй гол алдуунуудые оложо, культурна памятнигуудые шэнжэлэлгын саашанхи замые хараалһан байна.

Научна сессиин һүүлээр Культурын институт бурят литература, аман зохёол шэнжэлхэ талаар зарим тэды хүдэлмэри хэбэ.

Мүн һүүлшын үедэ культурын институт Байгалай үмэнэ үни сагһаа хойшо ажаһуудагород зоной аман зохёол шудалалгые дахяад һэргээгээ. Филологическа наукануудай кандидат Л. Е. Элиасов «Зүүн Сибириинород арадай аман зохёол» гэжэ горьтойхон монографи бэлдэжэ байна.

Мүн литература шэнжэлэлгын талааршье бага бэшэ дутагдалнууд бии. Һүүлэй жэлнүүдтэ бурят-монгол советскэ литературын зарим асуудалнууд хаанашье табигдажа хэлсэгдээгүй. Тиихэ зуура, манай литературын ургалта бурят-монгол шүлэг зохёолгын ба зохёолой хэлэнэй, мүн ураншайханайнь маяг шадабариин талаар хэдэн асуудалнуудаар ехэхэн эрилтэ табина.

Мүнөө үедэ культурын институт «Бурят-монгол советскэ литературын очерк» бэлэдхэжэ байнхай. Энэ ном бэлэдхэхэдэ филологическа наукануудай кандидадууд Ц. А. Дугар-Нимаев, Е. В. Баранникова, А. Н. Тантятова, Л. Е. Элиасов, институдай научна сотрудник А. А. Плишкина гэгшэд хабаадалсана. Энэ жэлдэ тус очерк дүүргэгдэжэ хэблэгдэхэ байна. Институдаймнай литература болон фольклор шэнжэлэгшэд 1957 ондо иимэ юумэ хэхэ: Ц-А. Дугар-Нимаев—«Уранзохёолшо Жамсо Тумунов тухай монографи», А. А. Плишкина—«Бурят-Монголой театр тухай очерк», мүн Г. О. Туденов — «Бурят арадай дуунууд» гэһэн научна зохёол хэблэлдэ бэлэдхэхэ байна.

Институдай научна хүдэлмэрилэгшэд Агуухэ Октябрьска социалистическэ революциин 40 жэлэй ойдо, Бурят ороной Росситай ниилэһээр 300 жэлэйнь ойн угтамжада бэлэдхэнэ.

Октябриин 40 жэлэй ойдо научно-шэнжэлэлгын культурын институт Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институт зооветеринарна институт хоёртой хамта научна сесси үнгэргэжэ, энэ алдарта үдэртэ зорюулһан тусхай научна суглуулбари гаргаха. Совет засагай 40 жэл соо манай республикын туйлаһан ажахын болон культурна байгуулалтын амжалтанууд тухай тэрэ ном соо хэлэгдэхэ.

Культурын институт манай арадай ажабайдалда тон ехэ ушар болохо—Бурят ороной Росситай һайн дурааараа ниилэһээр 300 жэлэй ойн баярта зорюулжа хэдэн тезисүүдые, брошюрануудые, мүн XVII зуун жэлэй үеын статьянуудай ба документнүүдэй суглуулбаринуудые бэлэдхэнэ. Тэдээн соо Бурядай Росситай һайн дурааараа ниилэлгэ бурят арадай саашанхи хуби заяанда хэр ехэ удхашанартай байгааб гэжэ харуулагдаха.

Октябриин 40 жэлэй ойн, Бурят ороной Росситай һайн дурааараа ниилэһээр 300 жэлэй ойн баяртай дашарамдуулһан ажал-ябуулгануудта Улан-Удын культурын институдай научна хүдэлмэрилэгшэдһөө гадна, Москвагай, Ленинградай, Эрхүүгэй эрдэмтэд хабаадалсаха юм.

Эгээл иимэһээ 1957 ондо институдай научна хүдэлмэрилэгшэдэй урда тээ тон ехэ харюусалгатай зорилго табигданхай. Энээниие бэелүүлхын тула тэдэнэр ехэхэн оролдолго хэшээл гаргаха зэргэтэй.

А. ЗОЛОТОЕВ, НИИК-ын директорэй орлогшо.

Манай республикын hонин

,,Хонишон"

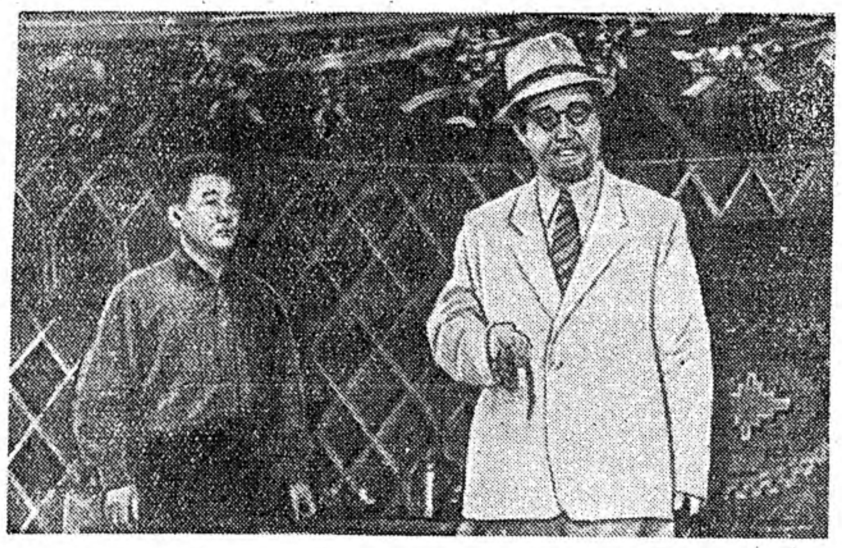

Бурят-Монголой драматическа театр «Хонишон» гэжэ гурбан үйлэтэй, табан картинатай шэнэ зүжэг ород хэлэн дээрэ табиба. Энэ зүжэгые Итанцын МТС-эй главна зоотехник Федор Трофимович Зубенко бэшэhэн байна. Хониной совхоздо мүнөөнэй үедэ болоhон байдал тус зүжэгтэ харуулагдана.

Хонишон Иригбин Раднаевай рольдо БМАССР-эй габьяата артист И. Миронов, тэрэнэй эхэ Долсоной рольдо РСФСР-эй габьяата артистка Н. Гендунова, зоотехник Соколовой рольдо БМАССР-эй арадай артист В. Халматов гэгшэд наадана. Зүжэг театрын режиссер Ф. Сахиров табиба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хонишон И. Раднаев (И. Миронов), зоотехник Соколов (В. Халматов).

Эстрадна суглуулбариин нэгэдэхи номер

БМАССР-эй арадай зохёолой байшан, Бурят-Монголой номой хэблэл 1957 ондо болохо залуушуулай фестивальда зорюулжа, хүдөөдэ хэрэглэхэ эстрадна суглуулбариин нэгэдэхи номерые бурят-монгол хэлэн дээрэ 1000 хэhэг тиражтайгаар хэблэн гаргаба.

Энэ суглуулбари соо нэгэ акттай гурбан зүжэг, нэгэ рассказ, нэгэ танец, хоёр дуун гэхэ мэтэ оруулагдаа.

Иван Мироновой «Айлшан» гэжэ зүжэг соо хото хүдөө хоёрой хоорондо зайгуултан, архи хаарта намнажа, гэнэн хонгор хүнүүдые мэхэлжэ, мүнгэ зөөрииень гартаа оруулжа ябадаг, нэрэ түрэеэ алдаhан, айл аймагтаа хүндэгүй болоhон хүнэй hүүлшынгээ мэхэ хээд, милициин гарта орохон тухай хэлэгдэнэ.

Армян уранзохёолшо Зарьянай «Ханын газетэ». гэhэн зүжэг соо Культурын байшангай директор тушаалтай аад, гүрэнэй болон өөрынгөө зөөрие илгаруулхаяа болижо, урдань наймааша хонжоошо ябаhан хадамайнгаа гарта ороод, албанайнгаа үүргэ уялгые мартажа, хүнүүдэй хэлэhые хэрэгсээхэеэ болиhоной түлөө ханын газетэдэ гарахаhаа гадна, ажал хүдэлмэриhөө гаргагдаhаниинь харуулагдана.

«Залихай ябадал» гэhэн Ринчиновэй зүжэг соо тоhоной заводой директор тушаалтай Тыхеевэй ябадал харуулагдана. Хэдэн үхибүүдтэй hамгатай аад, залуу басаганай тархи эрьюулжэ, hамуу hалихай ябадалда ороhониинь элирүүлэгдэнэ. Н. Кондрашкинай «Инаг дуран» гэжэ танец, композитор Г. Дадуевай хоёр дуун энэ суглуулбари соо оруулагданхай.

Ц. Аханов.

Түл hайнаар абтана

Хэжэнгын аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхоздо хонидоо үбэл хурьгалуулдаг, кошарно-базово аргаар тэнжээдэг болоhоор үнинэй юм. Тиигэбэшье, урда жэлнүүдтэ хонидой олоороо hубайралган ехэ байдаг hэн.

Үнгэрэгшэ жэлдэ хонидоо искусственнаар ороондо оруулгые эмхитэйгээр ябуулhан дээрэhээ энэ жэлдэ түл түрэсэ hайнаар абтаба. Мүнөө нэгэдэхи ОТФ дээрэ 100 толгой эхэ хонинhоо 96 хурьган абтаа. Түрүү хонишон Цыбжитов Шойен 100 хонинhоо 100 хурьга түрүүлээд, нэгэшье толгой гарза хоролтодо оруулаагүй.

Б. Базарон.

РЕПОРТАЖ

Шэнэ суднануудые бүтээнэ

Улан-Удын судна заhабарилгын завод энэ жэлдэ түрүүшынхеэ танкер хэжэ захалаа. Тэрэнь Сэлэнгэ мүрэнөөр, Байгал далайгаар ябажа, холын хойто аймагуудай ажалшадые таhалгаряагүй эд хэрэгсэлээр хангадаг болохо юм.

Тэрэшэлэн эндэ рефрижераторна 2 судна баригдажа байна. Зунай сагта Байгал дээрэ губшагдаhан загаhые заводуудта зөөхэ иимэ суднанууд тусхай холодильнигтай юм.

Судна заhабарилагшад Агууехэ Октябрьска революциин 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулhан мүрысөөндэ оролсоод, эдэ суднануудаа хараалhан болзорhоонь урид дүүргэхын түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэжэ байна.

Мүн энэ завод зургаадахи табанжэлэй түрүүшын үдэрhөө эхилэн Братска, Иркутска ГЭС-эй захилнуудые бүтээлсэнэ. Заводойхид ГЭС-үүдэй захилаар нёдондо жэл ехэнхидээ теплоход, понтонуудые хэдэг байhанаа, мүнөө шалаанда гэжэ томо баржа бүтээдэг болоо.

Заводой коллективэй хоорондо дэлгэрhэн мүрысөөндэ котельнэ цехынхид түрүүлжэ ябана. Энэ цех hара бүри түсэбөө 180 процент хүрэтэр дүүргэнэ. Цехын түрүү хүдэлмэришэд нүхэд А. Будаев, А. Болонев, С. Зайцев болон бусад үдэр бүриингөө даалгабарие 210—215 процент хүрэтэр дүүргэнэ.

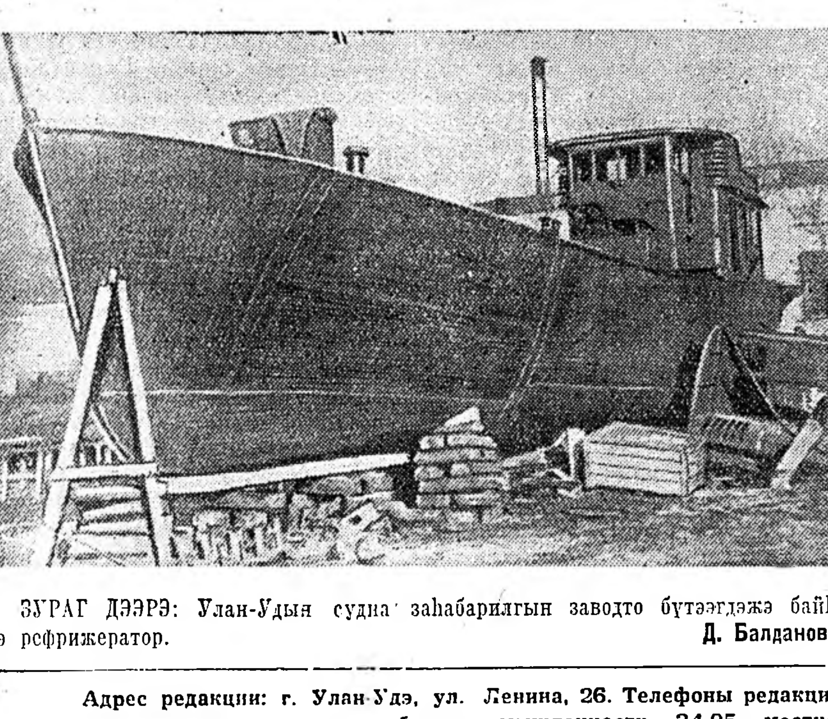

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улан-Удын судна заhабарилгын заводто бүтээгдэжэ байhан шэнэ рефрижератор.

Д. Балданов.

Механизаторнууд тарилгада бэлэн

Зэдын аймагай Үшөөтэйн МТС-эй механизаторнууд тарилгын хүдэлмэридэ hайнаар бэлдэнэ. Механизаторнууд трактор машинануудаа hайн шанартайгаар заhабарилжа дүүргээд, үшөө дахин шалгажа үзэбэ. Энэ жэлдэ МТС-эй харьяата колхозуудта 8 тракторна бригаданууд хүдэлмэрилхэ юм. Бригадирнуудаар дүй дүршэл ехэтэй механизаторнууд табигданхай.

Мүнөө механизаторнуудай байха полевой станууд заhабарилагдажа байнхай. Мүн горючи болон бусад хэрэгсэлнүүд тарилга хэгдэхэ газарта зөөгдэбэ.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо нүхэр Шестаковой хүтэлбэрилдэг тракторна бригада хүдэлхэ юм. Энэ бригадын механизаторнууд сүлөөтэй сагтаа шэнээр баригдаха станай модо, шулуу бэлдэнэ.

Хабарай тарилгын хүдэлмэрие богони болзорто дүүргэхын түлөө Үшөөтэйн МТС-эй механизаторнууд оролдожо байна.

А. Ткач.

Колхозой газетэ

Хориин аймагай «Улаан Одон» колхозой правлениин, партийна эхин организациин орган — «Улаан Одон» гэжэ олон тиражтай газетын түрүүшын номер эндэ hаяхан гараба.

Колхозой газетын түрүүшын номерто айкомой, аймгүйсэдкомой амаршалга, «1957 ондо юунэй түлөө тэмсэхэбибди» гэhэн колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Цыбикжаповай, колхозой залуушуулай ажал хэрэг тухай комсомольско организациин секретарь нүхэр Цынгуевай, «Мяха абалгые ехэдхэе» гэhэн колхозой зоотехник нүхэр Белоусовай статьянууд, мүн түрүү hаалишан Дулсан Ешинимаевагай, луговод Егнин Ендыповэй статьянууд, колхозой түрүүшүүлэй хэдэн фотонууд толилогдонхой.

Энэ аймагай газетын типографида hарадаа 2 дахин 150 хэhэгээр гаргагдажа байха юм.

hаяшагтаа Хориин МТС-тэ «Механизатор», шэнэ совхоздо «Совхозой ажабайдал» гэжэ газетэнүүд гарахаяа байна.

Ц. Дандаров, манай корреспондент.

Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаба

БМАССР-эй Хүдөө ажахын министерство Тарбагатайн МТС-эй бүлэг хүдэлмэрилэгшэдые МТС-эй байгуулагдаhанhаа хойшо 25 жэлэйнь ойтой дашарамдуулан, олон жэлэй туршада hайнаар ажаллаhанайнь түлөө Хүндэлэлэй грамотаар шагнаба.

Хүндэлэлэй грамотада комбайнернууд М. В. Степанов, М. И. Трифонов, трактористнууд С. М. Хомяков, Ф. Ф. Власов, А. А. Дорофеев, И. Е. Пластинин болон бусад хүртэбэ.

В. Шнайдер.

Хурын наадан

(Фенологой тэмдэглэл)

Хабартаа болодог хура шубуунай наадан ехэ гоё hайхан юм.

Хура үдхэн тайга соо бэшэ, харин ойн соорхойдо, шэнгэн модотой үзэсхэлэн гоё hайхан газарые оложо байрладаг. Хабарай барисаанайнгаа үедэ тэрэ элдэб абяа гаража байгаад хатардаг, наададаг юм.

Хабартаа эрэ хуранууд шэлэн олоhон талмай дээрээ олоороо суглардаг, тэдэнэй абяа дахан эмэ шубуудай ниидэн ерэхэдэ, барисаанай наадан эхилнэ. Хура шубуудай наадан үглөөгүүр эртэ, боро хараанаар боложо эхилнэ. Эрэ хуранууд даляа арбайлгажа газараар шэрээд, hүүлээ задалжа арбайлгаад, хүзүүгээ hунаан урагшаа дүхыгөөд, элдэб янзын абянуудые зэдэлүүлэн, хүлөөрөө газар малтажа байгаад, hүрэн собхорон наншалдажа, хүсэ шадалаа туршалдан байха юм. Энэ үедэнь ниидэн ерэhэн эмэ хура холохон hуугаад, тахяа мэтэ абяа гаража байтараа, эрэ хурада дүтэлжэ ерэдэг.

Эртэ хабар хурын наадан үглөөгүүр 2—3 часай туршада болоод тарашадаг. Апрелиин hүүл, май hарын эхиндэ тэдэнэй наадан үдэртөөшье боложо байдаг. Май hарын эсэсээр шубуудай наадан замхаржа, эмэ хуранууд уурхай түхеэрнэ, үндэгөө дарана. Эрэ хуранууд бусад шубуудтал адли дальбараануудаа тэжээлсэдэггүй юм.

И. Котов.

ҮНЭГЭ ҮСХЭБЭРИЛЭГШЭ

—Калистратыч! Жэлдээ хэды гүлгэ абадаг гээшэбта?—гэжэ Мухаршэбэрэй аймагай «Коммунизм» колхозой үнэгэнэй фермые даагша Калистрат Калистратыч Екимовhээ асуухада иигэжэ харюусаба:

—Олоор абтадаг боложо байна. Нёдондо жэлдэ үнэгэн бүриhөө 4,5 гүлгэн абтаа hэн. Мүнөө жэлдэ тэрээнhээ доошо бэшэ абтахаар тухайлагдана. Үсөөн гүлгэдые түрэдэг үнэгэдэй орондо hайнуудые шэлэжэ табяабди. Мүн намарhаа хойшо үнэгэднай hайнаар харууhалагдажа, тус бүридөө 5,3—5,5 килограмм шэгнүүртэй болотороо шахагдаа.

—«Шадаад ажаллаа hаа, ан үсхэбэрилгэhөө колхоз олзо доход ехээр лэ абадаг болохо гээшэ»—гэжэ наhажаал үбгэн саашань хөөрэнэ. Нүхэр Екимов энэ ажалда олон жэлдэ хүдэлөө, ажалдаа hайса мэргэжээ. Тэрэнэй хаража байhан халтар хара үнэгэд жэл бүри колхоздоо олзо доход ехээр оруулна.

...Калистрат Калистратыч Екимов колхоз тогтоhонhоо хойшо хамтын ажал дээрэ хүдэлжэ байна. 1940 ондо нүхэр Екимов ан үсхэбэрилэгшэдэй курсада ошоhон юм. Тиигэжэ курсаяа дүүргээд, колхоздо эмхидхэгдэhэн ангай фермые даажа абаад байхадань, «энэ hалбарияа олзо доход ехэтэй hалбари болгохо ёhотойш, шамда этигэнэ гээшэбди» гэжэ колхозойнь правлени найдаhан байгаа. Тэрэ үеhөө хойшо мүнөө болотор колхознигуудайнгаа этигэл найдабарие харюулжа ябана.

Анха түрүүн фермэ дээрэ 8 халтар хара үнэгэн асарагдаа hэн. Тэдэ үнэгэдhөө олон гүлгэдые абадаг болохын тула нүхэр Екимов ехэ хүдэлмэри хэhэн байна. Тиигэжэ жэл бүри 6—7 гүлгэ түрэдэг үнэгэдэй тоо олошорhон байха юм. Жэшээлхэдэ, 1952 ондо түрэhэн «Пальма» үнэгэн 4 жэл соо 27 гүлгэ гаргаа, мүн 1955 ондо түрэhэн «Гитана» түрүүшынгээ жэл 7 гүлгэ түрэбэ. Иимэнүүд үнэгэд фермэ дээрэ олон болонхой.

Гансал фермын үнэгэдэй үүлтэрые hайжаруулhан дээрэhээ олон гүлгэ абтадаг болоо бэшэ, мүн харууhалга, эдеэлүүлгыень hайжаруулhан, гуримшуулhан дээрэhээ hайн үрэ дүн туйлагдана. Үнэгэд ами аминдаа решетко соо байлгагдажа харууhалагдана, тусхай рационой ёhоор эдеэлүүлэгдэнэ. Тиигэжэ харууhалаад байхадань үнэгэд хүсэ шадалаа гээнгүй, бэе бэеэ ноололсожо, арhаяа гутаанагүй, арhаниинь үнэ сэн ехэтэйгээр тушаагдана.

1955—1956 онуудта колхоз үнэгэ үсхэбэрилгэhөө ехэхэн доход абаhан байгаа. Урзанда жэлдэ фермын 15 үнэгэн 32 мянган түхэригэй олзо оруулба. Теэд энэ амжалтаараа нүхэр Екимов hанаагаа амараагүй. Үнгэрэгшэ жэл фермэ дээрэнь 12 эмэ, 5 эрэ үнэгэд баригдажа байгаа. «Мүнөө жэлдэ үнэгэдни үсөөн» гэжэ бодоходоо үшөө 4 эмэ гүлгэдые илгажа, гол hүрэгтөө нэмээбэ. Тиигэжэ үнэгэдэй тоо мүнөө 2 дахин олошорhон байха юм.

Үнгэрэгшэ жэл үнэгэдhөө абтаhан олзо доходынь бүришье ехэ байба. 1956 оной декабрь hара соо 48 арhа гүрэндэ тушаахадань, нэгэ арhаниинь дунда зэргээр 1200 түхэригтэ абтаа. Мүн зарим эгээл үнэтэй дээрэ сэгнэгдэhэн арhануудынь 1600 түхэригтэ тушаагдаhан байха юм. Тиигэжэ колхоздоо 57 мянган түхэригэй олзо оруулба.

Үнэгэ үсхэбэрилгэhөө колхозой абаhан олзо ганса арhанай үнөөр сэгнэгдэдэггүй юм. Тушаагдаhан нэгэ арhаниинь колхозой гүрэндэ тушаагдаха юрын 3 арhа, 40 килограмм мяханай тоодо сэгнэгдэдэг. Энээгээр бодоходо хэды олзо доход гансахан үнэгэнэй фермэ үгөө гээшэб! «Тухайлхада хамта дээрээ 70-аад мянган түхэригэй олзо абтаа ааб даа» гэжэ үбгэн Калистрат омогтойгоор хөөрэнэ.

Мүнөө фермын үнэгэд булта ороондо оруулагданхай. Апрелиин эхеэр түрүүшын гүлгэд абтаха юм. Иигэжэ үбгэн Калистрат 61 наhа хүрэбэшье, өөрынгөө мэргэжэлые дээшэлүүлхын, дүй дүршэлөө улам арьбадхахын түлөө оролдоно. Партии, Правительствынгаа гаргаhан уряалнуудтай, мүн партиин ЦК-гэй тогтоолтой танилсаха зуураа, энэ жэлдэ үнэгэн бүриhөө 4,5-hаа доошо бэшэ гүлгэ абажа, Октябриингаа 40 жэлэй ойе ажалай бүри ехэ амжалтатайгаар угтаха гэжэ тэрэ шиидэбэ.

Нүхэр Екимовэй олон жэл соо хүдэлжэ, хамтын ажалай түлөө өөрынгөө хаба шадалые үгэжэ байдагые колхозой зон ехэ hайшаадаг юм. hая «Коммунизм» колхозой гэшүүдэй хамтын суглаан нүхэр Екимовые правлениин гэшүүндэ hунгаба. Нүхэр Екимов арад зонойнгоо, колхозойнгоо правлениин этигэл найдабарие лаб дүүргэжэ шадаха байhаниинь дамжаггүй.

Т. Гармаев, манай корр.

Эдир хатаршаа

Петропавловкада Зэдын аймагай hургуулинуудай hурагшадай фестиваль боложо үнгэрбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Дэдэ-Үшөөтэйн долоон жэлэй hургуулиин 3-дахи классай hурагша Зоя Санкеева «Гопак» гэжэ украин хатар наадажа байна.

С. Еремеевэй фото.

Малшадай үдэр

«Дружба» колхозой малшад Цыбикжап Батуева, Дондок Ванданова, Дулма Цыбикова, Долгор Шагдурова, Цындэмэ Бадмаева гэгшэд үнгэрэгшэ 5 hарын турша соо ехэ hү hаагаа. Колхоздо хонид түлэг дундаа хурьгалжа байна. Радна Цыремпилов, Гарма Эрдынеев, Радна Хандуев, мүн бусадшье хонишод үбэлэй үедэ хэдэн зуугаад хурьгадые абажа, нэгэшье гарзагүйгөөр түлжүүлжэ байна.

Закамен. **П. Очиров.**

Ажалшадта шүүбэри түлэгдэнэ

Улан-Удын нөөсэлгын кассанууд арадай ажахые hэргээн бодхоохо, ба хүгжөөхэ гүрэнэй 4-дэхи урьhаламжын шүүбэритэ 15-дахи тиражай таблицаар ажалшадта шүүбэринүүдые түлэжэ байна. Түрүүшын 6 үдэрэй туршада 560 мянган түхэригэй шүүбэри ажалшадта түлэгдөө. Тэрэ тоодо 5800 түхэригэй нэгэ шүүбэри тудаа.

Март hарын туршада хамта дээрээ 1 миллион 515 мянган түхэригэй шүүбэри ажалшадта түлэгдэhэн байна.

Н. Петров.

Мүнгэн шанда хүртэбэ

Бурмонкоопсоюзай бэлэдхэлэй эмхи зургаанууд хушын hамар, элдэб янзын жэмэс бэлдэхэ түсэбөө үлүүлэн дүүргэжэ, РСФСР-эй потребсоюзай правлениин шиидхэбэрээр 8 мянган түхэриг шан абаба.

К. Данилов.

Кировэй нэрэмжэтэ колхозд

ШЭНЭ БАРИЛГАНУУД

Колхозой гол буусын бару хойно шэнэ шэнэ барилгануу обоо собоо сомогдоhон мо шулуун холоhоо харагдада Тэндэhээ механическа хюрө гэй, hүхын абяан соностод юм. Эндэ колхозой барилг шад шэнэ шэнэ барилгану дые бодхоно. Барилгын бр гадые Дамба-Дугар Буда толгойлно.

Мүнөө үедэ 3600 дурбэ жэн метр талмайтай таряана хушагдамал ток баригдаж дүүргүүтэй байна. Тэндэнь ш нэ сушилка тодхогдонхо Тогой хажууда 6 автомаш нын багтаха шулуун гараж баригдажа ашаглалгада үгтэ хэй. Столярна мастерской ба ригдажа захалаа. Мүн эн шэнэ бани, кузница, томо ов щехранилище шулуугаар ба ригдахань. Эдэ барилгануудт 1500 кубометр модон, 100 ку бометр шулуун бэлдэгдэнхэ Энээнhээ гадна хониной т повой хоёр байра баригда хаар хараалагдана.

Гахайн типовой байра hаяа ашаглалгада үгтэхэнь. Энэ ниие Саянтын МТС-эй меха низаторнууд нүхэр Аюшеева хүтэлбэрээр барижа байна.

ТҮРҮҮ МАЛШАД

Цырендолгор Содномова мал ажал дээрэ ажаллаhаа хорёод жэл шахуу болоо. Нү хэр Содномова hүүлэй жэл нүүдтэ hаалишанаар хүдэлхэ Даажа абаhан үнеэдэйнгээ эдеэлүүлгэ, харууhалгые hай жаруулhанай ашаар фермын гээ hаалишадай дунда түрүүл жэ ябана. Ажахын жэлэй hарада үнеэн бүриhөө 77 литр шахуу hү hааба. Тии гэжэ нүхэр Содномова hай наар ажаллаhанайнгаа түлөө дамжуулгын вымпел, мүнгэ шан абаба. Энэ түрүү hаали шан ажахын жэлдэ үнеэн бү риhөө 1500 литр hү hаахы түлөө тэмсэжэ байна.

***

Буданима Гармаева тугал нуудые саг сагтань эдеэлүүл жэ, бэеынь шэгнүүрые түр гөөр нэмээнэ. Нүхэр Гармаева 50 гаран тугалнуудай тус бү риинь шэгнүүрие январь hа рада 800 граммаар, февраль март hарануудта 850 граммаа нэмээгээ.

ЕХЭ МЯХА АБАХЫН ТҮЛӨ

Смоленскэ областиин хүдө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэ Хандалгада харюу болгон, мя ха абалгые эрид ехэ болгохы гүрэндөө тарган мяха тушаа хын түлөө хэмжээ абтажа бай на.

Колхоздо хамта дээрээ 92 центнер мяхан абтаха юм. Тэрэ тоодо үхэрэй 322 цент нер, хониной 403 центнер, га хайн 137 центнер, мориной 46,6 центнер мяхан абтаха байна. Эдээнэй зарим хубинь тушаагданхай юм. Мүнөө мя ха абалгаяа саг болзортонь дүүргэхын тула шахагдаха мал шэгнэгдэжэ, тусхай гүр тэнүүд эмхидхэгдээ. Тэндэ дүршэл ехэтэй хүнүүд малша наар томилогдобо.

А. Данилов.

Иволга.

Хониндо ороhон шэлүүhэн алагдаа

(Болоhон ушар)

Заиграйн аймагай Димитрова нэрэмжэтэ колхозой хонишон Га на Суханова нэгэтэ хонидоо адуу жа ябаба. Саг орой болоогүй, ул хабаар сагаан боро үнгэтэй, ба шаг нохойн шэнээн бэетэй амитан гэнтэ hүрэг хонидтонь гүйн хар жа ерээд, нэгэ хони барижархи Галя тиимэ ан хараагүй байгаа. Ха рахадань шоно бэшэ, hүүлгүй. Га хажа тагнан удаан болонгүй ой ябаhан хонишон Ц. Д. Абидуев болоhон ушар тухай дуулгаба. Нү хэр Абидуев ангууша 3 нохой абажа, болоhон газартань ошо мүрдэжэ эхилээ hэн. Уданыь нохойнь тэрэ танигдаагүй ан хү жэ үндэр нарhанда гаргаба. Аби дуевай буудажа алахадань тэрэ ш лүүhэн байба.

Энээнэй урда тээ тус нютагта ш лүүhэнэй хониндо орохо ябал үзэгдөөгүй hэн.

Т. Раднаев

Редактор Д. Л. ЛОБСАНОВ

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора 46-32, зам. редактора— 32-74, отв. секретаря —27-37, отделов: партийной жизни, сельского хозяйства—47-59, пропаганды и переводов—35-14, культуры и быта, промышленности—34-05, местной информации и писем—24-74, корректорская—32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров —16.

Н 00396. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР Зак. № 2136